

regnante *Astyage Cyaxaris filio in Media, Alyatte autem Croci patre in Lydia*. Annotat et tempus, *ὅταν τὴν πεντηκστήν ἡλικίαν*, id est, circa *quinquagesimam olympiadem*. Audiendus Schurzleischius commentario in annum Romanorum Julianum p. 194 et seq. Hujus, inquit, deliquit tempus, etsi longa seculorum serie præterit, tamen illud etiamnum chronologis crucem figit. Alii enim illud ad annum mundi 3376, ut Buntingus; alii ad annum mundi 3343, ut Sethus Calvisius; alii ad annum P. I. 4117, julii die 9, ut Petavius; alii ad an. P. I. 4133, ut Capellus, referunt. Ego vero in tot sententiarum divortis ad Plinii sententiam accedo, qui lib. II, cap. 12, ait: *Defectus solis Alyatte rege* (Ἀλυάττι; erat Gygis pronepos, Sardinum tyrannus, Croci pater, qui Alyatticus ideo ab Horatio appellatur) *est factus Urbis conditæ anno 170*. Statim hic circa annum observari par est, quod Chiffletius pariter atque Latus, annotante Harduino, non recte numerent annos, eosque frustra mutent. Anno enim 168, Thales, primus omnium apud Græcos, hanc solis defectionem prædixit, prout narrat Herodotus lib. I Clio, c. 74; Laertius in *Thalete* p. 6 ex historico Eudemo, ex quo id etiam se hausisse ait Clem. Alexandrinus I stromatum; Plutarchus XI de placitis philosophor. c. 24; Tzetzes chil. II vers. 869, qua post biennium esset futura, hoc est anno, ut Plinius recte scripsit, CLXX, sive P. I. 4129; Buntingus a Keplero laudatus astron. opt. c. 8, p. 290. Plinii verba multis argumentis approbat, huncque solis defectum ex calculo Prutenico ad annum a Plinio assignatum refert; sed in eo insigniter fallit, quod annotaverit eclipsin, quæ in Lydia non conspecta est, et calculum subduxerit a præsentis instituto alienum. Nec refragatur Langius de *annis Christi*, p. 293. At eos in Astyagis imperio, et Herodoti errore non consentientes habemus, cum tamen horum rationes chronologicæ utrumque omnino flagitent. Existimamus enim deliquit solis non Cyaxaris, ut mendose scribit Herodotus, sed Astyagis temporibus accidisse, quod et confirmant Tullius de *divinit.* Solinus c. 20, et Eusebius in chronico ad annum Abrahami 1430 et olympiadem 48, quos et sequitur Hermolaus Barbarus. Eusebio autem adversatur Petavius, et errore lapsus esse putat, lib. X de *doctrina temporum* c. 1, p. 153. Idemque defectionem solis ad olymp. 48 anni quarti, conditæ vero Urbis annum CLXX refert

quidem, sed 9 digitorum, 22 minorum, eam tantum fuisse, haud obscure declorat. Sed quominus hanc Petavii sententiam amplecti, et probare queam, multe rationes me impellunt. Haec enim ille, a quo et reliqua repetas, si libet. Usserius enim ad an. mundi 1343 ex tabulis Ptolomæi probat, eclipsin solarem novem digitorum in se satis magnam sub *Cyaxare* fuisse: quod adeo nomen retinendum apud Herodotum contendit, ut et *Astyagis* in Plinio. Vide et Marshanum in canone chronic. p. 603. Pro *ante dixisset*, quæ mss. lectio est, Scaliger habet *prædicisset*.

Col. 373. *Servius*. Ex Livii quidem ac Dionysii Halicarn. testimoniis apparet, Servium annos regnasse 44. Eutropius tamen solos illi 37 attribuit, Cassiodorus adamussim cum Eusebio facit. In hac autem antiquorum supputatione tam varia, lector diducet, jurene, an injuria Scaliger Eusebium criminetur, solido decennio annos Servii regis mutilasse, mutilasse autem *ideo sine dubio*, quia quæ a quibusdam scriptoribus notata videbat, sub regibus Romanis ea non poterat convenire, nisi annos aliorum regum truncaret, aliorum extenderet. Apagere ridiculas calumnias. Idem Dionysius lib. IV, initio, regnare cœpisse Servium, non hujus, sed subsequentis olympiadis quinquagesimæ anno quarto, tradit, archonte Athenis Arcestratide. Cicero eum Soloni et Pisistrato synchronum fuisse docet in Bruto cap. 10. In Græco perperam ὁ καὶ Τρωϊλος dicitur, ubi saltem Τρωϊλος emendare licuit.

Ibid. *Alyattes et Astyages dimoverunt*. Alia hæc videtur pugna atque illa quam Herodotus narrat lib. I, cap. 74, ubi ait Alyattum et Cyaxarem (non Astyagem) eum in procinctu essent ad confligendum, die de repente in nocte converso, a prælio committendo destitisse. Scaliger, qui unum idemque gestum vult esse, miris se modis torquet: et modo Eusebium reprehendit, quod post solis defectionem hæc referat, quæ ex Herodoti testimonio eam præcedere debuisse; modo ipsum Herodotum, quem fugerit ratio de *Cyaxare*, Solinum autem ceteris acerbius habet, quod dicat contigisse hoc bellum anno post Ilium captum 606, qui primus est olympiadis quinquagesimæ, nec sibi adeo constat, cum olympiadem quadragesimam nonam refert; continuo etiam erret, et cum contra hypothesisim, quadragesimam nonam pro quinquagesimæ prima olympiade ponit, et cum annum

dicat a capto Ilio 604, pro 598. Ita Scaliger longius ab auctorum, qui hæc tradunt, fide discedere conatus est. Nos, siquidem recte duo diversa prælia fuisse conjecimus, propius quoque ad verum existimamus, duas etiam exstitisse solis eclipses, alteram exeunte anno tertio olympiadis 48, alteram post quatuor annos, martii decimo sexto, quo eam refert etiam Cappellus. Hæc certe ratione venire auctores illi in concordiam possunt; nec enim utramque solis defectionem (quod altera nec fuerit a Thalete prædicta, nec tot digitorum obscuracionis) necesse fuit ut Eusebius, aut alii commemorarent. Cætera quæ Scaliger magno conatu, instructa etiam regum Babyloniorum chronologica synopsis, huc congerit, ut probet, Nabonidum origine Medum exstitisse, electumque Babylonis regem post perpetratam Baltassaris necem, docti viri pro meritis commentis habent, quin ipsi Vossio dicuntur somnia tanto viro indigna. Vide, si libet, Pridæaux tom. II hist. hebr. p. 228. Palatini mss. minus recte Astyagis pugnam cum Alyatte post duos annos, atque adeo Isthmia post tres alios differant.

Ibid. *Isthmia post Melicertem*. Recte huc referri Isthmiorum instaurationem (quod nec Scaliger it infelicias) auctor est de iis loquens Solinus cap. 13: *Hoc*, inquit, *spectaculum per Cypsetum tyrannum intermissum, Corinthii olymp. 49 solemnitate pristina reddiderunt*: annis ferme septingentis septuaginta octo postquam fuerat a Glauco in honorem patruelis Melicertis insuluta. Notum, ea secundo quoque anno exacto celebrari solita, quemadmodum et Nemea. Videndus præ cæteris Pindari interpretibus Erasm. Schmidius in prolegomenis. Instauratione quoque sunt Pythia, sed, ut videtur, paulo ante, anno scilicet tertio olympiadis quadragesimæ octavæ. Eorum fuerit pressides Amphictyones, ut laudatus Pindari interpres notat. Habebatur solemnitas quarto quoque anno elapso, simili cum olympiadiibus ratione. Monet vero Dodwellus dissert. V de cyclis veterum, sect. 2, Pythiades, annis olymp. secundis exeuntibus, respondisse, quod Pythia ipsa, a quibus tetraeteridis exordium ducebatur, constat ex Thucydidi certissimo testimonio, non alterius fuisse anni, quam secundi Olympiei. Ea propter Scaligerum in notis ad hunc locum, atque e veteribus Pausaniam et Diodorum erroris insinulat, quod hæc ab anno tertio repetitur. Præcipue in eo Scaliger hallucinat, quod mensem Delphicum *bustum*,

qui Attico *munychion* respondebat, et quo Pythiades agebantur, putavit cum thargelione concurrere. Vide laudatam Dodwelli dissertationem.

Col. 373. *Mortuo Nabuchod.* Schurzleischius ait: Si secundo anno Nabuchodonosoris, qui est Joachim quintus, Pharao Necho, ut Syncellus p. 224 tradit, ab eo victus fuit, ipseque illo Chaldeorum rex, ut Syncellus p. 220 tradit, per annos 23 regnavit, sequitur, hanc perochiam ad num. 1348 esse referendam. Totidem sane annos regnasse quoque eum, ait Berossus, apud Josephum lib. I contra Appionem. Ego tamen nihil mutandum esse censeo. Malala enim p. 191 ita de ea rescribit: *Ἐν τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορος πᾶσα ἡ ἀιγυπτιακὴ τῶν Τρωϊδίων ἐγένετο ἐν Βαβυλωνί, καθὼς ἑξήκοντος ἔτους ἡ Παρθέλου ἐγρονόργησεν*. Obiter corrigo in Malala, *πρότερον ἀιγυπτιακῆς*. Nam πᾶσα illa contigit demum anno ejusdem imperii 25. Jam si regnavit Nabuchodonosor annos 43, ultimusque ejus regni annus Abrahamilico 1444 respondet, sequitur sane sponte sua, primum Nabuchodonosoris imperii anni in Abrahamiticum 1042 incidere; atque hoc modo Malala recte scripsit, Eusebium in quintum Nabuchodonosoris annum primam Judeorum captivitatem conjicere. Possis tamen etiam veterem Malalæ lectionem retinere, si exidere arbitreris ante vocem *ἔτει καὶ ἐξήκοντος*. Sic chronologia eodem rediit. At Berossus, a Syncello p. 220 et Josepho loc. laud. adductus, rectius primo anno Nechaonem a Nabuchodonosore debellatum, victumque esse, asserit. De Nabuchodonosore vide et Suidam. Strabo lib. XV, e Megasthene tradit, *τὸν Ναυακοδόρονον, τὸν παρὰ Χαλδαίους ἐβουκίρσαντα, Ἰαζαρίδος, καὶ ἑὸς στρατῶν, ἐδάσαι*. Casanbonus ibi addit: *Nabuchodonosor hic est Josephi, quem regem e Græcis præter Strabonem nemo, quod sciam, nominat*. Megasthenis locum adduxit tamen etiam Syncellus, Josephus I. d. et lib. X, c. 14, atque Eusebius lib. X, c. 41 præpar. evang. Receptor sententia est, regnasse Nabuchodonosorem annis 43; Evliemerodachum, qui ei successit, fuisse post duos annos occisum a Neriglissore; hunc post quatuor in bello contra Cyrum et Medos perisse, successisse autem Laborosachodum filium paucis mensibus, quo e vivis sublato, Baltassar filius Evliemerodachi, primus Nabonida, imperium annis decem et septem tenuit.

Ibid. *Servius ancilla, sed nobilis filius*. Hæc ex Eutropio Hieronymum addidisse, Scaliger no-

tat. Paria autem habent Livius, Dionysius, Florus, alique. Montes, Exquilinum quidem et Vimitanem, Urbi adjectos a Servio, consentit etiam Strabo lib. v, p. 338: Quirinalem vero antea nuntium cum Capitolio et Palatio. Censum, quem illi primum scriptorum omnium consensus deferit, Petavium regni ejus anno duodecimo adscribit, alii ad vicesimum usque differunt, quæ Panvinii sententia est. Vide si libet Valer. Maxim. lib. iii.

Ibid. *Astages contra Lydos pugnat*. Eadem videtur, aut modo dictum est, pugna; ex aliorum autom rationibus Eusebius loqui. Scilicet hanc post tres annos periocham differt.

Ibid. *Anaximander*. Atque hanc post biennium Scaliger differt. Natalem Anaximandri diem auctor olympiadum anonymus tertio olympiadi 42 anno assignat; obitum vero secundo olymp. 58 ascribit Laertius lib. ii, sect. 2, docetque eum ætatis suæ sexagesimum quartum tunc egisse. Eusebius hic tricesimum quartum aut sextum, quo floruerit, notat.

Ibid. *Agon Nemeæ*. Post septem annos Nemea in Scaligeri editione recensentur. Fiebant hæc etiam, perinde atque Isthmia, de quibus paulo ante diximus, secunda quoque anno exacto, et tertio inuenite. Scitum, celebrari solita primo et tertio olympiadi: primi hiberna, tertii æstiva erant. Fallitur Petitus ex perperam accepto Diodori loco, cum primis, tertisque olympiadum annis Nemea statuit. Quod nos spectat, tametsi non exiguum illud, quod notamus, inter Scaligeranam et Pontacenam, atque adeo nostram recensionem intervallum temporis intercedit, bene tamen in utraque cum primo olympiadi concurrunt.

Ibid. *Amasis an. 42*. Hunc miro consensu veteres, Manetho, Herodotus, Ctesias, Diodorus, atque alii, Vaphri successisse tradunt, in Ægypto regno constitutum a Nebuchadnezare Babylonio, qui illud pene funditus devastaverat. Fuerit vero prefectus reliquis Ægypti, non proprie rex, quandiu saltem sub Nebuchadnezare Babyloniorum potentia stetit: post ejus plebeis mortem, et regiam majestatem homo plebeius arripere, et regnum restituere in pristinum potuit. Exaggerant Herodotus et Diodorus, cum eum adeo felicem predicant ac potentem, ut viginti millia urbium possederit. Vide Perizonium orig. Ægypt. c. 24, sub finem. Quoad regni annos, Herodotus atque Africanus quadraginta quatuor ei tribuunt, quod exiguum

discrimen est ab Eusebii computo, apud quem Pontacus ipse olim quadraginta tres numerabat. Recte autem habet uno minus, ut ex Græco apud Syncellum liquet. Laudatus Perizonius paulo aliter rationes instituit, vultque quadraginta quatuor illos initium capere ab anno undevicesimo destructa Hierosolymæ, Nabuchadnezaris tricesimo octavo: desinere autem in ann. quartum exeuntem Cambysis, quo Amasis mortuus sit. Comparat vero cum octo annis superstitis Nabuchadnezaris, duobus Evilmerodachi, quatuor Neriglissoris, decem et septem Nabonadii, novem Cyri ex canone Ptolemaico, denique quatuor Cambysis: ex quibus 490 collectis summa illa exsurgit.

Ibid. *Abaris de Scythia*. Palat. mss. post duos annos, Scaliger post octo Abaridis in Græciam adventum collocant. Eum Pythagoræ supparem facit Jamblicus de ejus philosophi vita c. 19, et, ut videtur, Clemens Stromat. i. Simsonius hinc colligit, alium fuisse Abaridem illum, qui olympiadi tertia legatus de Scythia venisse in Græciam dicitur. Hunc certe de quo Eusebius, tradit quoque Pindarus, teste Harporatione, *zaxá Kpótov* advenisse. Tempora conveniunt: confer et Scaligerum, si libet. Corrupte in Parmensi ms. legitur, *barbari de Scythia venerunt in Græciam*.

Ibid. *Phalaris*. Recole que superius nec semel de Phalaridis etate observamus. Scaliger post quinque annos reliquis plerisque omnibus libris contradicentibus, periocham hanc differt.

Ibid. *Eugamon*. Eusebius ipsemet alibi, præpar. evang. lib. x, c. 1, *Eugrammonem* hunc vocat. Laudatus etiam Scaligero Clemens Stromat. vi eum tradit integrum librum de Theoprotis e Musæo transcripsisse. Schurzleisichus ait, in primo Palat. ms. vocatur *Eugamon*. Eodem modo, quamvis corrupte, Sicardus legit. Idem *Theogoniam* scribit. Palatini codices, ut supra, *Tegoloniam*, vel *Tegoloniam*, habent. Vide que diximus ad numerum 1259. Quin vera lectio *Telegonia* sit, non videtur dubitandum, Græco etiam textu *Τηλεγονίας* preferente. Vidēs Fabricium bibl. Græc. lib. i, cap. 16, et lib. ii, cap. 7. Hanc quoque periocham Scaliger post duos annos refert.

Ibid. *Agon gymnicus*. Plura de Agone isto Scaliger, quæ cum postea solidis libris, multoque diligentius pertractata sint, temporis compendium facere nos jubent. Adito Meursium, et Potterum, Marshanum quoque in canone

chronico. Cum primis vero confer Seldenum ad marmor Arundellianum pluribus locis, itemque Thomam Lydiatum ad idem marmor, etc. Schurzleisichus ait, in primo Palatino et Sicardii editione legitur, quem *Panathenæicum* vocant, *Athenis actus*. Quidam codices scribunt *Panaton*, male. Marcellinus sub Hippoclæ archonte id factum tradit. Hunc ergo prætorem Atheniensem hunc anno assignat Dodwellus, de cyclis, pag. 713. Adde de Panathenæicis Pindari scholiastam *Νεμ. l' ἵδιος*, Scaliger, qui hanc quoque periocham post duos annos differt, videtur eo tamen propius ad verum accedere, quod facit panegyria cum tertio olympiadi concurrere, eo quidem anno solebat instaurari. Propterea in libris de emendatione temporum præcipit, periodo olympicæ addere 38, aut, quod idem est, de eadem deducere eundem numerum, ut habeat periodum Atticam.

Col. 373. *Æsopus interimitur a Delphis*. Pontacus ascripserat superiori proxime anno: minus recte, sallem ad Suidæ testimonium, qui *Æsopi necem zaxá τὴν πρὸ Ἰσχυρίας, ad olympiadem 54* refert. Dicitur ille a Delphis e rupe Phædriade precipitatus, quod immerito Scaliger negat, ea tantum de causa quod, eodem Suidæ teste, anno tertio olympiad. 40 descripserit *Æsopus* duobus libris omnia que sibi contigerant cum Delphis esset. Nunquid enim se iterum eo conferre non potuit? Inque iis libris (quorum tamen famæ parum ipse tribuebat Suidas) de priori suo accessu dixisse? Movet me magis, quod ejus philosophi mors ab Eusebio ponitur ante Pisisstratum, qui subsequens olympiadi anno primo tyrannidem occupavit, ex ejus tamen facto Phædrus testatur fuisse fabulam de ranis regem petentibus ab *Æsopo* adornatam. Sed non ideo dubitarim cum Michæle Neandro, in notis ad apocrypha v. t. pag. 479, an unquam *Æsopus* aliquis fuerit.

Ibid. *Pisisstratus... in Italiam*. Non inerudite Pontacus conjecit *Italiam* errore hic dici pro *Etruriam*, Etruriam autem ex *Eretria* altero scribarum mendo, factam. Auctor quippe Herodotus est lib. i, in Eretriam (non Thessaliæ quidem, ut Pontacus putat, sed Eubæe insule urbem celeberrimam) Pisisstratum Athenis ejectum secessisse. Alii malunt, Eusebium corrupto usum Herodoti codice in errorem lapsam, et pro *Ἐρετριαν*, legisse *Ἐγχεριαν*, atque hanc putasse Italiæ urbem significari. Scaliger hanc quoque periocham post duos annos lectore non

admonito, distulit. Optime omnium Gronovius præfat, tom. V Græcæ. antiquit. visus nobis est rem edisserere: Italia, inquit, vel simile nomen fuit in Eubæa, et circa hanc ipsam Eubææ insulam partem. Nobile est testimonium Antigonii Caristii in numero πδ' Κατ' ἐν Ἐβόβῃ δὲ zaxá τὴν Ἰταλίαν τὴν συνορίσαντα τῇ Χαλκίδι (vel Καλῆδι ut editur) ὅσοι ποταμοὶ Κίρον καὶ Νηλεῖς, x. τ. λ. Et in Eubæa vero circa Italian confinem Chalcedi duo flumina, Ceron et Neleus.

Ibid. *Crasus*. Hunc annos natum triginta quinque Alyatti patri successisse, regnasse autem uno minus atque Eusebius habet, sive annos tantum quatuordecim, tradit Herodotus lib. i, cap. 26, quem erit opera prelium consuluisse.

Ibid. *Anaximenes*. Apollodoros, ejus sententiam descripsit Suidas laudatus Scaligero, tradit natum Anaximenum circa tempus quo Sardes captæ sunt, mortuum vero esse olympiadi sexagesima tertia. Mallem utique dixissent, tunc temporis floruisse, quo natum dicunt. Interim cum locus iste Apollodori apud Laertium in vita Anaximenes lib. ii, sect. 3, transpositione verborum peccet, Scaliger, qui scribarum vitium non animadvertit, frustra sibi *Œdipum* optat. Sed et post sex annos, quod non exiguum discrimen est, periocham hanc locat.

Ibid. *Stesichorus poeta moritur*. Receptor vulgo sententia est, primo subsequens olympiadi 56 anno e vivis excessisse Stesichorus, tametsi alii de tempore dissentiant, quo natus est, atque annis quibus vixit. Suidas natum dixit olympiadi tricesima septima, ut annos vixerit circiter et septuaginta. Lucianus octoginta quinque, seu potius nonaginta quinque vite annos ei tribuit. Vide, si libet, Dodwellum de etate Phalaridis v. 23.

Ibid. *Simonides*. Diem obitū supremum Simonides olympiadi 78, cum annos octoginta novem vixisset, quod scholiastes Aristophanis ad *σφήκας* v. 1402 et Suidas tradunt. Natus ergo fuerit, ut et veteres passim notant, *ἔτι τῆς ἑκτῆς καὶ πενηνταστῆς ἡλικίας*, quo tempore floruisse eum, contra aliorum omnium rationes Eusebius hic docet. At vero cubare locum Eusebii in mendo, et pro *ἑξήντησιν*, legendum *ἑξήντοι*, que fuit olim Seldini ad marmor i Arundellianum conjectura, pro certo habeo. Enimvero qua postmodum etate inclaruerit, refert ipsemet Eusebius infra ad num. 1478, annis abhinc

duobus et viginti. Dicemus ibi hæc de re iterum. Cætera de Simonide pele, si lubet, a Fabricio biblioth. Græc. lib. II, cap. 15.

Ibid. *Cyrus*. Recolenda quæ de Astyagis annis superius diximus: recte enim in hoc tempus, sive in olympiadi 55 primum aut secundum, primordia regni Persarum confert Eusebius. Ita et Liveus in sua chronologia Persica, et Cappellus sentiunt. Alii juxta ea quæ Xenophon narrat lib. I Cyropæd. pag. 18, obitum Astyagis, qui paulo post consecutus est, cum Hyrcanorum genti a Cyro constitutus præesset, huc referunt, notantque successorem habuisse Cyaxarem alterum Cyri regis avunculum. Sed et Africanus initium annorum triginta, quibus Cyrus regnavit, ab hujusce olympiadi anno primo repetit: atque iterum Eusebius lib. X, cap. 40 præparat. evang. quo loco suarum rationum auctores laudat Diodorum, Thallum, Castorem, Polybium, Phlegonem. Mira adeo Scaligeri confidentia, ne aliud quid dicam, qui prochronismum decem annorum exprobrare audeat Eusebio, et eum quidem non errore admissum, sed dolo malo, ut, quod affectabat, imperii Medorum finem, in quarto anno olympiadi 54 collocaret. Quo loco et veteres calumnias instaurat, de integra dynastia in rebus Ægyptiacis, et quatuor regibus in Assyriorum successione expunctis: que nos pridem refutavimus: illi autem argumento sunt, ut non esse dubium pronuntiet, quin regum quoque Mediæ annos ideo noster mutilaverit, ut suæ hypothese inserviret. Optandum erat, ut homo ad miraculum doctus doctissimo Eusebio æquiores se præbuisset.

Col. 375. *Regnavit Persis, subverso rege Medorum Astyage*. Nimirum hæc Scaliger visu exceptit, perinde, inquiens, ac si diceret, regnavit Athenis, subverso rege Macedonum. At vero discimus ex Herodoto in Cleio cap. 129, quam recte idipsum notatum Eusebio sit: Cyrus enim præter quam quod Astyagem captum clementissime habuit, et in Mediam, si reverti voluisset, regnum illi administrandum permiserat: quod hic dicitur Persis regnasse pro Medis, temporis notatio est, quo Persicum, sive Medo-Persicum imperium esse cepit, ac revera primus, sublato Medis Astyage, Cyrus inivit. Neque vero ejus prædecessores Persiæ regis distincti a regibus Mediæ erant. Rem acutè legit in exponendis hujus regni primordiis Campegius Vitringa observat. sacr. lib. VI, cap. 4. Videndus et Con-

radus Samuel Schurzleischius dissert. de initis Medo-Persarum.

Ibid. *Cyrus Medorum*. Consentit Eusebio Clementis I stromat. Κρον. ἔτη τριάντα. Proxime quoque Herodotus lib. I, c. 214, ἔως δέοντα τριάντα, unum de triginta, Cyro tribuit. Theophilus vero τριάντα ἔτη.

Ibid. *Idem Cyrus*. In hanc abire sententiam Eusebius maluit, ut qui primus annus Cyri dicitur in sacris Scripturis Esdræ I, vers. 1, hunc putaret esse, quo primum regnatum est apud Persas. Ac licet aliorum rationes, quas ipse non ignorabat, ut ex consequentibus maxime compertam erit, propius ad verum accedere videantur (quemadmodum et paulo superius indicatum est nobis), non erat tamen Eusebiana hypothesis, que, cum initium septuaginta annorum captivitatis ducat a Sedechie casu, satis sibi in reliquis, atque hinc ipso loco constat, tam acri stylo perstringenda Scaligero, quæ exponi commode, et cum lectoris fructu poterat. Nunc hujus doctrinæ ex his maxime qui sacram historiam interpretantur, prostant sexcenti libri, ut si præstet auctoris nostri utrunque partes tueri, minime laborandum tamen sit nobis. At vero ipsius Scaligeri hypothesis, quo probari pacto possit, non video, cum captivitatis annos ad Cyri postrema producturus, annos octo ab expugnatione Babylonis, ad Nabonedi deditio-nem, et quod eam plenum Cyri imperium consecutum est, interjectos comminiscitur, nullo veterum testimonio, aut bono argumento fretus, sed vere ut hypothese inserviat. Nec tamen non diffitemur, si Danielis cap. I, 21, et X, 13, cum XI, 3, comparentur, tria habuisse Cyrum initia; ac primum quidem, cum regnum Persicum, superato Astyage, suscepit: alterum post 20 ferme annos, quando Babylonicum quoque regnum inivit, quod cum Dario Medo imperii socio gessit, et a quo Daniel tertium Cyri cum primo Darii componit. Canon autem Ptolemaicus primum Cyri vocat, sub eoque annos Darii Medi comprehendit. Hic prope annus videtur doctis chronologis, qui de solvenda Judæorum captivitate decretum prodit. Tertium initium habuit, cum solus universæ Asiæ imperio potitus est, rerumque summa ad eum rediit, cum duobus saltem annis Darius illi præfuisset. Quoad textum lectorem in Parmensi ms. ut et in priore editione Scaligeri solo altario legebatur: qui non Hieronymi quidem, sed veteris tamen scribæ metaplasmus non im-

probandum videtur. Scribunt et Neogræci ἀστάρου, annotante Schurzleischio ex Dufresnii glossario Græcobarbaro, pag. 85.

Col. 375. *Chilo*. Pro verbis, *id est, respector*, legit Scaliger *dispositione communis gentis*, quæ verba neque nostri mss. neque tres Palatini, editique libri vetustiores, nec denique Græcus textus agnoscunt suntque unice in primo Palatino, teste Schurzleischio. Refert quoque ille hoc gestum post duos annos. In notis mirum, quam antlogiam, quæ nulla hic plane est, comminiscitur; neque enim Eusebius *primum* dixit ephorum Chilonem: et si dixisset, non magistratum primo institutum, sed, quod ipse demum Scaliger interpretatur, primum ex ephoris, sive ἐφόρων, manifesto significabat: ita olympiadium ἀρχιπρωτῆς auctor, Χείλων πρώτος ἔφορος. Laertius in Chilonis vita lib. I, sect. 68, eum tradit olympiadi 56 ephorum constitutum: Pamphila vero apud eundem olympiadi 55, archonte Athenis Euthydemo.

Col. 375. *Phophetabant Aggeus et Zacharias*. Hanc Scaliger in duas periochas dispersit, priorem partem, *prophetabant Aggeus et Zacharias*, ad primum hujusce olympiadi annum: alteram *eo tempore Jesus filius Josedech, etc.* post quinque annos retulit. Parmensis ms. et veteres plerique omnes editi libri cum Pontæna atque adeo nostra recensione faciunt.

Col. 375. *Xenophanes Colophonius*. Apud Scaligerum Xenophanes post tres annos refertur. Eum iterum Eusebius cum Simonide ac Phocylide inferius recenset. Natum dicitur olympiadi 40 Apollodorum apud Clementem strom. I, et Sextus Empiricus contra mathem. cap. 12. Vixisse autem centum annis amplius, docet Censorinus de die natali cap. 45. Recte adeo Eusebius, utroque loco ejus meminuit. Vide Laertium lib. IX, sect. 19.

Col. 375. *Cresus oracula tentat*. Atque hæc post duos annos Scaliger refert, legitque *quomodo tentaret oracula, his fuisse temporibus*. Schurzleischius hanc periocham putat de suo Hieronymum addidisse, quod probabile mihi quidem non fit. Tempus convenit cum Herodoti narratione lib. I, cap. 47, cum ait Cresum quasi muneribus deos corrupturum, amplissima dona maxime Delphos misisse. Notum et ambiguum oraculum Pythiæ, Κρέστος ἄλυν διαβάς, μεγάλην ἀρχήν καταλέσει.

Ibid. *Cresus adversus Cyrum bellum inivit*. Si de commissa ad Pletiam, qui locus est juxta Sino-

pen pugna intelligas, videatur Eusebius duos saltem annos hinc bello tribuere; sed primos fortasse motus voluit significare, quando Halyn fluvium Cresus cum exercitu obviam Cyro iturus trajecit.

Col. 377. *Templi incendium*. Pontacus huc transferri hanc periocham jussit, ut et subsequentem *Cyrus Sardes capit*: quarum illa ante quatuor, hæc proxime superiori anno habebantur. Scaliger illam ad n. Lydorum 44, hanc post alios tres annos distulit. Historiam quod pertinet de templi Delphici incendio, Schurzleischius consentit, si Pausaniam Phocic. c. 5 sequimur, contigisse hoc olympiadi 58 anno primo, atque adeo historiam ad n. 1469 esse referendam. Tamen Pausanias τέρατων ἐν Δελφοῖς ναῖον vocavit, ut adeo secunda vice id non acciderit. Sentit Scaliger denotari ab Eusebio factum Pisisstradidarum, qui templum illud incendierunt, ut Philochorus apud Pindari scholiasten ad od. 7 Pyth. docet. Instauratum est haud multo post ab Alemæonidis. Vide Tepsichorem Herodoti. Dictum de Thalete superius, quam periocham Scaliger duobus annis anteverit. De Sardiis expugnatione confer secum invicem quæ Herodotus lib. I et quæ Xenophon lib. VII Cyropæd. tradunt, Polyænum quoque lib. VII, cap. 8, etc.

Ibid. *Cyrus Sardes capit*. Qui contra Eusebium cum Scaligero Cresi captivitatem, Lydorumque regni destructionem post duos adhuc annos differunt, id est, in exitu hujus olympiadi, ineunte 39, Sosicratis apud Laertium testimonio nituntur, qui Periandrum obiisse quadraginta annis ante Cresum tradit. Et sane haud scio quam bene possint Sosicratis verba accipi de Cresi morte, non ut alii exponunt, captivitate: non enim eo, quo captus ac regio spoliatus est, anno Cresus interiit: quinimo vita donatus a Cyro, ac summo postea in honore est habitus. De Harpago, ejusque in Ioniam expeditione, consule Herodotum lib. I, cap. 161.

Col. 378. *Theognis poeta*. In vetustioribus editis libris *Theognis*. Ne actum agam, vide Fabricium bibliothec. Græc. lib. I, cap. 11. Schurzleischius quoque monet ejus poetæ ἑρῶνιμας, quas Stephanus in ΜΕΓΑΡΑ παρανήσιμα; Thucydidis vero scholiasta ὑποθήμας vocat, haberi quidem hodieque, sed mutilas passim et interpolatas, atque etiam Theognidis nomen sæpius mentientes.

Ibid. *Pisisstratus regnat Athenis*. Scaliger Pisisstratum quinqueennio ante refert. Eusebius vi-

debatat tertium dicere debuisset, Athenas a Pisistrato occupatas. Vide Herodotum in Cleio cap. 62, Aristotelem politicor. lib. v, cap. 12 cum primis vero Perizonium ad Æliani lib. iii, cap. 21.

Ibid. *Pherecidas historicus*. Post duos annos, sive ad numer. Macedon. 15, hunc Scaliger locat, qui et verba *Pythagoræ magister* præmittit, tametsi in Græco esse, minime diffiteatur. Primus Palatinus ms. atque editi vetustiores libri, referente Schurzleischio, subsequenti proxime anno ascribunt. Rectius Pontacena atque adeo nostra editio juxta Laertium *καὶ τῆς αὐτῆς ἀπομνηστείας* refert. Natum eum scribit ex antiquis chronographis Suidas olympiade 45. Castigat Scaliger Tzetzem, qui Assyriam, Schurzleischius Eustathium, qui Babylonium Pherecidem hunc dicunt. Fuisse eum Pythagoræ magistrum, testatur etiam Cicero de divinac. cap. 50, Apuleius in floridis, et, ut alios præteream, Jamblicus: quanquam iste cum ex Italia in Delum rediisse Pythagoram scribit, ut præceptorem suum curaret, non persuadet, refragantibus Diocarcho, Porphyrio, atque aliis, qui Pherecidem tradunt, antequam Samo Pythagoras decederet, diem suum obiisse.

Ibid. *Tarquinius arripit imperium*. Solos ei 25 dant Livius et Dionysius: qui vero Servio Tullio 34 impertiantur, idem cum Eusebio 35 huic tribuunt. Syncellus 24 numerat, quod et Petavio placet lib. x de doct. temp. cap. 22, ita tamen ut anno 25 fuisse eum regno pulsum velit.

Col. 377. *Tarquinius excogitavit varia suppliciorum genera*. Duo hæc verba *compedes, catenas*, ut et postremum *metalla*, cum pridem absent in Pontacena editione, e mss. edilisque aliis libris sufficimus. Pro *latomias* Scaliger *latumias* legit, mss. *latomias* et *latomias* habent. *Latomias* vocat Isidorus lib. v, cap. 27; et apud Livium lib. xxxii, cap. 26, *Triumviri carceris Latomiarum* memorantur. Ita et Seneca lib. v controvers. *Nec quemquam vestrum decipiat nonnen ipsum latomia, minime lauda res est*. Quanquam ex alliteratione appareat rescribendum *latumias*. Quibus placet *latomias* scribi, Festum laudant, et Varronem de L. L. lib. iv, Asconium quoque Pædian. in Ciceron. action. in Verrem II, lib. 1: *Carcer Syracusis, latomia autem lingua Siculorum lapidicina dicuntur, id est, loca casis lapidibus excæta, etc.* Vide lexicographos, et Pontaci notas.

Ibid. Hæc apud Scaligerum periocha superior alteri de Tarquinio præponitur, diciturque abs Hieronymo ex Eutropio addita. Schurzleischius monet, in primo Palatino ms. et Sighardi editione legi *Suessam Pometiam subiecti*, tacito sibi, quod reciprocum sæpius in bonis auctoribus dissimulari, notat ad Valerium Maximum Lipsium. Laudat idem de Suessa Pometia Livium lib. 1, cap. 53, et Jornandem p. 20, nec non Strabonem lib. v, denique et consuli observationes Thomæ de Pinedo ad Stephanum jubet.

Col. 377. *Tomyris*. Ita quidem memoria prodiderunt Herodotus, Diodorus Siculus, Justinus, Valerius Maximus. Contra Xenophon naturali morte inter suos Cyrum obiisse narrat lib. viii Cyropæd. Ctesias enim in prælio adversus Derbieas gravi accepto vulnere mortuum scribit. Alii alia, et Lucianus cum primis, qui eum ad centesimum usque annum vixisse docet in macrobiis: ut in tanto veterum de Cyri morte dissensu, nec, que sit propior ad verum opinio, constitui posse videatur.

Ibid. *Hybius*. Recole, que superius diximus ad Hipponaetem, quod nomen hie substituendum, Schurzleischius contendit. Vide et Fabricium bibliothec. Græc. tom. I, pag. 583, et Pontaci ad hunc locum notas, Salsasium denique ad Solinum pag. 52, laudatum Schurzleischio, qui et Vossium notat a Colomesio in Gallia orientali pag. 141 vulpulare, quod *Hippyn*, vel *Hippyn*, ut est videlicet apud Suidam, *Ἰππῆς*, censuerit reponendum. In Parmensi, ut et aliis mss. non paucis hæc periocha desideratur: in primo Palatino scribitur *Hippicus*. De Simonide ad Phocylide consule Fabricium et Scaligerum, si lubet, in notis. Nobis post tot, qui de iis egerunt, doctissimos criticos, crambem recuquere non lubet. Confer tamen et subsequentem annotationem.

Col. 378. *Simonides*. Falso omnino, inquit Menagius in notis ad Laertium; nihil enim tale de Xenophane illius veterum: quod ipsum et Scaliger et Vossius observarunt. Ad scripserit Hieron. elegiarum, pro *tragædiarum*? Ita sanè videtur, et Laertius de illo, *τέτρατος δὲ καὶ ἐν ἔπεικῃ, καὶ ἀεγέλας, καὶ ἐμῶδους*. Elegiarum ejus meminit et Athenæus lib. viii, non longe ab initio. An vero Xenophanis nomen hic falso pro alio obtruditur? Certe de Xenophane mentionem fecerat in superioribus Eusebius, sive Hieronymus: *Schurzleischius* multo ad rem propius, cum præferat

primus Palat. ms. *Simonides carminum scriptor lyricorum*, iterumque mox, et *Theophanes scriptor tragædiarum et phycicus*. Legi mavult, *Simonides carminum scriptor*, dempta voce, que e glossa esse videtur, *lyricorum*, deinde e vestigio addi et *tragædiarum*: videntur enim luxata esse verba, et huc referenda, non ad Xenophanem. Simonidem enim tragædias scripsisse, auctor est Suidas, qui deprempsit istud ex scholiis comici ad *αὐτῶν* v. 1361.

Col. 377. *Anacreon*. Differt hujus mentionem Scaliger post duos annos. Sed et Suidas eum refert ad *tempora Polyeratis tyranni olymp.* 62, quanquam alii sub *Cyro et Cambyse eum fuisse volunt circa 65 olympiadem*.

Ibid. *Apud Samum*. In Scaligeri editione ad secundum subsequentis olympiadiæ annum hæc differuntur. In Pontacena autem et vetustioribus, ut et primo Palatino ms. *Sylos* legebatur pro *Syloson*, quod nomen resiliit ante nos Scaliger, scribuntque pari consensu veteres, Herodotus in Thalia c. 149, Strabo lib. xiv, Zenobius paræmiograph. Ælianus var. hist. lib. iv, atque alii. Attamen et in Græco penes Syncellum textu, quem laudamus, et quem ab Eusebio totidem verbis eum descripsisse apparet, est *Σάλλος*, quo etiam vocabulo appellatum tyrannum hunc fuisse, non nemo existimabit. Fugit locus iste Schurzleischium, qui nihil de Sylosonte haberi ait apud Syncellum, deque solo Polyerate mentionem esse: dubitatque adeo, an tres illi fratres simul exerceverint tyrannidem, quin etiam mavult statuendum esse contrarium. Ego, tametsi solum Polyeratem scio ab Lydia satrapa perfide occisum et cruci suffixum, non video quid hoc Eusebianæ sententiæ obsit, cum facile potuerint reliqui duo fratres proditoris manus effugere, aut non adeo essent illi odio, quod in tyrannide exercenda secundas tertiasque partes agerent. Tertius Scaliger dicitur *Pantagnotus*, et Græce Παντόγνωτος.

Col. 378. *Quid de Cambyse aium Hebræi*. Eusebius facit Herodotus lib. iii, c. 66, Cambysi tribuens τὰ πέντε ἔτη καὶ μῆνας πέντε, *septem omnino annos et menses quinque*. In Clemente, qui novemdecim ei dat, error librarii videtur scribens, *Καμβύσης ἑκατοντῆς*, pro *Καμβύσης δὲ ἑννία*, id est, *novem*, magorum scilicet ante Darium regno septem mensium una computato. Nisi si ducit ille exordium a primo Persici imperii anno, ex quo regium nomen Cyrus Cambysi filio attribuerat.

Ibid. Mirum hoc de Hebræis videtur Scaligero, qui eis contendit, non aliunde, quam a Christianorum codice aliquid de Judithæ historia innotuisse. Mihi mirum hoc magis, si quid post Christi tempora Hebræi de nostris libris acceperint. Occurrit tamen ejus mentio in codice Megillath Thainith, ut ipsi Hebræi judicant antiquissimo. Sunt et apud Seldenum de synedriis lib. iii, cap. 13, Gedaliæ verba, que ita sonant: *Postquam in assuetudinem abierat Megillath Thainith, consenserunt sapientes sæculi illius, ut conjungerentur lætitia encamiorum דבר יהודית res Judithæ quandoque ea fuerit, etc.* Vide et Wolfii bibliothec. Hebr. p. I, p. 459, etc. Porro Eusebius videtur hæc accepisse ab Africano, qui ita sentit apud Suidam ad nomen *Judith*. Concessere autem postmodum in eam sententiam cum Suidas ipse, tum Beda, Rabanus, Otho Frisingensis, Hugo cardinalis, Lyranus, auctor historie scholasticæ, atque alii. Etiam S. Augustinus lib. xviii de civit. Dei cap. 26, tametsi nomen principis, sub quo historia contingerit, silet: hoc tamen se referre satis indicat, quod ponit Darium inter et Cyrum, quos inter unus Cambyses regnavit. Nec tamen dissimulamus, quibus illa potissimum urgetur difficultatis; nam primo quidem sub Cambyse regni metropolis non Ninive, sed Babylon fuit: deinde quod dicitur Nabuchodonosor tertio decimo regni sui anno expeditionem in Arphaxadam suscepisse, Cambysi haud convenit, qui solis octo, ut summum, regno potuit esse: denique ut alia omittam, loca que scribitur Holofernes regi suo subjecisse, jam parabant antea Cambysi, ne Judæa quidem excepta. At scimus nostrarum partium non esse, latinis hæc persequi: ac porro difficillimum ejus historia, si ad excoiticorum monumenta comparetur, tempus perscribere. Doctissimi et recentioribus dissident hæc de re invidem, Bellarminus, Petavus, Usserius, Montfauconius, atque alii.

Col. 377. *Samus Diacarchium condunt*. Varia in mss. editisque libris sedes hæc obtinent. Primus Palat. refert biennio ante, cum Pontaco Sighardus, vetustioresque editi faciunt. Parmensis cum plerisque aliis mss. post duos annos, Scaliger post octo integros differt. De colonia ipsa Diacarchia, quam Samus Polyeratis tyrannidem fugientes condiderint, gemina Eusebianis habet Stephani epitome, *Διακάρχεια πόλις Τραλίας. Ταύτην δὲ φασὶν κεκολληθεῖν Ηοτιόλους*. Vide et Cellarium lib. ii, pag. 673.

Idem. *Pythagoras*. Ad primum usque olymp. 65 annum differt Pythagoræ mentionem Scaliger. Cōpisse autem eum inclarescere circa olymp. 62 testatur et Clemens Stromat. 1, quem passim Eusebius sequitur. In Pontacena edit. minus recte erat *physicus clarus philosophus*. Vide Laertium lib. vii, etc.

Idem. *Hyparchus*. Atque hos fratres, Pisistrati filios, Scaliger post refert quatuor annos. Vide Alianum var. hist. lib. vii, ejusque doctissimum interpretem Perizonium.

Col. 378. *Apud Hebræos*. Hanc vero periocham de Jesu pontifice, etc. Scaliger tribus annis anteponit; tum verba qui *eos regnabat*, quæ et nostri mss. habent, omittit. S. Prosper cum Pontacena atque adeo postea recensione penitus facit.

Col. 380. *Duo fratres magi regnaverunt*. Vitiō tamen vertit Eusebio Syncellus, quod septem hos menses pro anno computarit. Vide illum pag. 181. Quod subsecuto Dario annos quadraginta sex Clemens tribuit, fortasse scribarum est mendum.

Col. 377. *Aggeus, Zacharius et Malachias prophetant*. Denuo S. Prosper recensionem hujus loci suffragio suo comprobat. Scaliger e contrario post tres annos sive ad primum olymp. 63 distulit.

Col. 380. *Olympias lxx*. Hujus utique Hystaspide, quantumvis Scaliger reluctetur, et sub Dario Notho, ejusque anno sexto, numero scilicet 1394, hoc demum velit gestum referri: et quæ ejus est confidentia, perinde ac ratum firmumque sit, quod illi venit in mentem, de prochronismo ann. 93 Eusebium accusare audeat. At enim ipse, cumque eo alii cætera docti chronologi contra temporum rationes peccant, nec sane potuit alius Darius, quam Hystaspis filius veniam Judæis templi ædificandi fecisse. Quod ut uno argumento evincam: Darius, qui Esdræ c. v et vi captivitatem dicitur edito decreto remisisse, idem ille juxta ipsum Esdram omnino est, qui c. 1 Aggæi, itemque i et vi Zachariæ memoratur. Atque iste minime potest cognominis Nothus existimari, siquidem a templi destructione ad id temporis, quo regnum obtinuit, anni intercederunt 165; solos autem septuaginta desolationis supputant cum veterum monumenta omnia, tum divinus ipse Zacharias, ab incensio scilicet templo ad ejus ex Darii venia reparationem. Non igitur Nothus, qui post annos 95 demum regnavit, sed Hystaspida Darius, qui

Cambysi in Persarum regno successit, ille est, qui captivitatem Judaicam solvit. Alia id genus argumenta apud alios recolas. Nobis est iterum castiganda Scaligeri confidentia, qui nullo auctore nulloque teste, pronuntiat, Hieronymum ex hac perioche ea mutilasse, sine quibus *inveipit* Eusebii intelligi non potest, quo magnas moles excitavit, ut finem ann. 483 initio Herodotis terminaret. Potest enim vero sola Græci textus qui superest comparatio, Hieronymianæ versionis integritatem asserere. Asserit autem eo evidentius sancti ipsius interpretis locus in præfatione commentariorum in Aggæum tono operum ejus VI, p. 735: certo certius ex isto Eusebiano expressus, quem operæ pretium est hic apponere, ea etiam de causa, quod quam sibi inde lucem mutuatur, ipsi invicem Eusebio afferat: *Secundo*, inquit, *anno Darii regis Persarum, filii Hystaspis, septuagesimum annum desolationis templi fuisse completum, quem Jeremias vaticinatus est, Zacharius quoque propheta testis est: qui cum visionis suæ titulum in secundo anno ejusdem regis, undecimo mense sabat, vicesima quarta die præposuisset, adjecit dicens: Domine exercituum, usquequo non misereris Jerusalem et urbem Juda, quibus iratus es? Iste septuagesimus annus est. Sed Esdras, exstructo tantum altari et jactis fundamentis templi, ad litteras regis Artaxerxis prohibitum opus refert. Tunc intermissum est opus Dei in Jerusalem, et non fiebat usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum. Statimque addidit: Prophetarunt autem Aggæus propheta, et Zacharius filius Addo, prophetantes ad Judæos, qui erant in Judea et Jerusalem in nomine Domini Israeli. Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, et Jesus filius Josedech, et coeperunt ædificare templum Dei in Jerusalem, et cum eis prophetae Dei adjuvantes eos. Quo tempore apud Romanos septimus a Romulo regnabat Tarquinius Superbus, habens annum imperii vicesimum septimum, qui post octo annos expulsus est a Bruto; ac deinde rempublicam per annos quadringentos sexaginta quatuor, usque ad Julium Cæsarem, consules administraverunt. Hunc porro locum cum Eusebiano contulit summa diligentia, atque exposuit et Joannes Van der Haagen in observationibus ad chronicon Prosperi p. 102 et seqq. (quem librum, ut et alios quatuor chronologicarum dissertationum, doctos sane et laboriosos, dono ad me misit); cujus adeo ipsa verba, tametsi paulo prolixiora, ascribere non pigebit. Non,*

inquit, putandum est, Hieronymum illa verba, et Zachariæ propheta adducta *iste septuagesimus annus est*, ita accipere, ac si Darii annus secundus, et desolationis templi septuagesimus in lotum concurrerunt, et pari passu ambularent, ac prœcipue quoque Tarquinii Superbi annus 27 cum utroque in lotum concurreret. Contrarium enim patet ex ejus commentario in prophetiam Zachariæ, ubi illa verba *iste septuagesimus annus est*, sic explicat, *cum secundum promissa tua captivitatis tempus captum sit*, ita ut hæc verba contineant argumentum ad urgendam illam querelam: *Quousque, Domine, non misereris*, etc. quasi Deus longe ultra tempus præstitum misericordiam illam differret. Confer quoque quæ commentatur in Zachariæ cap. 1, vers. 4, in initio.

Fateor, verba Hieronymi videntur hoc inferre, si res historicæ consideretur, desolationis templi ann. 70 expletum fuisse anno Darii secundo jam labente: saltem hoc certum est, ædificationem templi coeptam esse anno Darii 2 jam labente. Nam anno Darii 2 jam labente, mense anni Judaici 6, die mensis 1, nondum coeperant ædificare templum, sed ad hoc opus aggrediendum propheta exhortatur, Aggæi cap. 1, etc. In ejusdem autem mensis 6, die 24, hoc opus aggressi sunt, et ædificatio templi coepit, Aggæi 1, 14, et ii, 1, 2, 4, 11, mensis 9, die 24, labebatur adhuc annus Darii 2. Aggæi iuo mensis 11, sebat die 24, labebatur adhuc Darii annus 2, Zachariæ 1, 7. Mensis autem sebat est mensis 11 anni Judaici sacri a nisan ineuntis: ut gisleus mensis 9 est, Zachariæ vii, 1.

Ex his, sic historicæ consideratis, patet, templi ædificationem coeptam esse circa autumnum, quia nisan est mensis vernalis: non anno Darii 2 exeunte, nam a die 24, mensis 6, quo ædificatio coepit, usque ad diem 24 mensis 11, elapsi sunt menses integri quinque, labente adhuc eodem anno Darii 2.

Nihil in hac historia occurrit, quod non permittat statuere mensis 6 diem 1, qui incidit in annum Darii 2 jam labentem, incidisse in hunc annum Darii 2 ineuntem.

Naturale est, desolationis templi annos 70 concipere, ut elapsos ante ædificationem templi ceptam.

Adeoque Eusebii (qui etiam hæc historicæ consideravit, ut ex ejus verbis, unde sua petit Hieronymus, patet) in canone suo (in quo per

annos completos proceditur, et minutæ temporum non curantur) recte annum captivitatis, seu desolationis templi 70 et annum 1 ab ædificatione templi coepit, ut duos diversos annos, a se invicem distinxit, et admodum continne cum captivitatis 70, annum Darii 1, et cum instaurationis templi 1, annum Darii 2 composuit. Præsertim si cogitamus annos Eusebianos in ejus chronico inire circiter ab autumno.

Neque credibile est, Hieronymum, qui ea, quæ hoc in loco dicit, ex Eusebii chronico hausit, voluisse hæc in re ab Eusebio dissentire.

Quod autem attinet illa Hieronymi verba: *Quo tempore apud Romanos Tarquinius Superbus, etc.* ea, si re historicæ considerata, in omni suo ambitu samantur, hunc sensum fundunt: *Quando omnis desolationis templi 40 labebatur, et anno Darii secundo jam labente explebatur, et eodem anno Darii secundo jam labente ædificatio templi die 24 mensis 6 anni Judaici a nisan ineuntis, incipiebat, eo tempore apud Romanos septimus a Romulo regnabat Tarquinius Superbus, habens annum imperii vicesimum septimum, etc.*

Cum autem Tarquinius Superbus possit dici hæbere annum imperii 27 ab illo imperio anno ineunte usque ad eundem exeuntem: cumque, si res canonicæ consideretur, ille annus 27, si ut iniens concepiatur, cum anno Darii 2, sin vero ut exiens concepiatur, cum Darii anno 1 componi possit ac debeat, merito queritur, quomodo ex mente Hieronymi hic annus Tarquinii Superbi 27 concepiendus, et cum quo Darii anno componendus sit.

Ad quam questionem absque hesitatione respondeo, hunc annum Tarquinii Superbi 27 concepiendum, ut exeuntem, et cum Darii anno 1 et captivitatis 70 componendum esse, ex mente Hieronymi.

Ratio prima hæc est, quia Eusebius in canone suo chronico, Tarquinii Superbi 27 cum Darii anno 1 et captivitatis 70 composuit, et non credibile est Hieronymum hic ab Eusebio voluisse dissentire, cum ea, quæ hoc in loco dicit, ex Eusebii chronico hausit.

Ratio secunda hæc est, quia Hieronymus addit *qui post octo annos expulsus est a Bruto*. Nam si status Hieronymum annum illum Tarquinii Superbi 37 concepiere, ut ineuntem, et cum Darii anno 2 componere, tum sequeretur duo hæc absurda. Primum, quod tum expulsus foret anno imperii 35 ineunte, et per conse-

quens regnasset non 35, sed 34 tantum annos, vel, si dicas illos octo annos numerandos esse post illum annum 27, qui tunc inibat expletum, tum sequitur absurdum alterum, quod tum Tarquinii Superbi annus 35, qui ejus imperii et totius regni Romani ultimus est, componeretur cum Darii anno 10, qui Abrahami 1505, et olympiadi 67 primus annus est, contra ipsius Hieronymi placita.

Ratio tertia est, quia Hieronymus porro addit: *Ac deinde rempublicam per annos quadringentos sexaginta quatuor usque ad Julium Cæsarem consules administraverunt.* Nam, si status Hieronymum annum illum Tarquinii Superbi 27 ut inuentum concipere, et cum Darii anno 2 componere, ac per consequens Tarquinii annum 35 componere cum Darii anno 10, qui Abrahami 1505, olympiadi 97 primus annus est, tum sequeretur, si addas annos 464, qui faciunt olympiades 116, per quos, pulso Tarquinio, deinde consules rempublicam administraverunt, ultimum annum consulum componendum esse cum Abrahami anno 1969, et olympiadi 183 anno primo, quod Hieronymi placitis iterum adversatur.

Col. 379. *Captivitas Judæorum LXX annorum.* Hæc ad Clementis usque testimonium Scaliger ante annos viginti collocat, quæ latione tamen laborare, ipsemet sentit. Mirum vero, quod Hieronymum ea mutillasse perperam jactat, ex Græco restituenda, cum nec Græcum ipse quidem laudet nec quæ habet his utenque proxima Syncellus, Eusebiana verba omnino videri possint.

Ibid. *Armodius et Aristogiton.* Pervulgata historia est, quam recolas ex Thucydidi lib. vi, Aristotele politic. v, Herodoto item v, Pausania in Atticis cap. 23, Athenæo lib. xiv, atque aliis. Justinus Dioclem pro Hipparcho nominat. Laudatur illa Atheniensis meretrix, suppresso nomine, iterum abs Hieronymo initio commentar, in epist. ad Ephesios, quem locum recitat Scaliger.

Col. 381. *Reges pelluntur Urbe.* Perstat in ea Scaliger opinatio, quod consules canonici suo inseruerit Eusebium, ejus rei argumenta lectorem jubet repetere a priore libro Eusebii. Nos ad eum locum, quod est libri hujus proœmium, ea nihil esse hallucinari autem splendide Scaligerum, demonstravimus. Parmensis ms. addit *Romanorum.* In aliis, cujusmodi multos vidit Scaliger, proxime ante scriptum exstat: *Hæc*

per tempora in ordinem, non per annum dirigitur (f. digeruntur). Videtis Pontacum. Mox pro *ad xv lapidem*, laudatus Parmensis habet *lxxv.* Male. Confer Sex. Rufum, quem et Scaliger laudat.

Ibid. *Reges Romanorum annis CCXL imperant.* Scio esse et quibus placet numerare 250. Florus lib. i proœm. *Prima ætas sub regibus fuit prope ducentos quinquaginta annos.* Sed illa receptor sententia est, quam Eusebius laudat, tametsi infra eorum rationes sit ipse, quod nempe interregna omiserit. Habeto seriem Eutropii: *Sub regibus, inquit, numerantur anni ducenti quadraginta tres. . . Regnaverunt Romæ per annos ducentos quadraginta tres reges numero septem. Romulus regnavit annos triginta septem. Senatores per quinos dies annum unum. Numa Pompilius regnavit annos quadraginta tres. Tullus Hostilius regnavit annos triginta duos. Ancus Martius regnavit annos viginti quatuor. Priscus Tarquinius regnavit annos triginta octo. Servius Tullius regnavit annos quadraginta quatuor. L. Tarquinius Superbus captivus regno est anno vicesimo quinto.* Paria habere Livius lib. i, cap. ultimo tametsi videatur uno plus dicere regnatum Romæ ab condita Urbe ad liberatam annos 244.

Ibid. *Tribuni plebis.* Vocem *duo*, quam nec mss. nec vulgati plerique libri, neque veteres scriptores legerunt præstat cum Scaligero inducere. Parmensis ms. plus habet *deinde decem tribuni.* Cæterum hæc minus bene refert Scaliger ad annum Darii undecimum, quamquam in animadversionibus modo ad undecimum refert. Neque enim inter ultimum Tarquinii annum et consules vacuus annus intercedit.

Ibid. *Brutus primus consul.* Bruto nimirum consule primo: non a redintegrata consulari auctoritate. Scaliger nodum in scirpo quaerit, ut de hallucinatione sive Eusebium, sive Hieronymum reprehendat: et sensit tamen, rite hunc easdem rationes inire in præfation. commentar. in Aggeum ubi ait Tarquinium pulsum a Bruto, *ac deinde rempublicam per annos quadringentos sexaginta quatuor usque ad Julium Cæsarem consules administrasse.*

Col. 383. *Enigeta mare obtinent.* Integra olympiade præcedere facit hoc gestum Scaliger: neque eo tamen valens rationes istas componere cum Xerxis transitu, *nugatoria* hæc ait esse. et pro *annis viginti* legendum ex Græcis apud Syncellum, *ἔτη 21*, tantum *decem.* E contrario Schurzfleischius mavult, ex primo Palatino ms. solidos

viginti quinque numerari, nam anno, inquit, post hunc numerum vicesimo septimo Athenas demum Xerxes venit, ut infra docetur. Præcesserunt Æginetas *θαλασσοκρατοῦντες*: Samii, apud quos Polyerates tantum potentia valuit, *ὄντα καὶ θαλασσοκρατοῦντα*, ut auctor est Strabo lib. xiv, p. 637, et Herodotus lib. iii, cap. 122. Alius tamen ordo *τῶν θαλασσοκρατοῦντων* est apud Syncellum, ubi Æginete per decem tantum annos maris fuisse domini dicuntur. Vide de hoc dominio omnino Herodotum *Ὀζηνία*; Strabonem lib. viii, p. 378; Pausaniam Corinth. c. 29, Elianum var. hist. l. xii, cap. 40, et alios. In summa facit cum Pontacena atque adeo nostra recensione laudatus Palatinus ms. utpote qui annos quinque, quos exaggerat, a superiore olympiade dicit.

Col. 381. *Largius dictator primus.* Vera scriptio est *Lartius*: nomen integrum T. *Lartius Flavus.* Nôrisius, ex anonymo, *Rufum* vocat pro Flavo, quod idem sonat.

Ibid. *Valerius Brutus collega.* Scaliger ante annos quinque periocham hanc refert: tum quem admisit ipse prochronismum quinquenni, Hieronymo culpe vertit.

Col. 382. *Hellanicus historiographus.* Equidem ex Pamphilæ testimonio, quod laudat A. Gellius lib. xv, cap. 23, conficitur, Hellanicum Mitylenæum historiographum septuagesima prima olympiade natum, annis ante Herodotum duodecim: idque est, quod Eusebio culpe vertit Scaliger, quod eum annis ferme quinque ante diem natalem dixerit floruisse. At vero unde scimus de Mitylenæo loqui Eusebium? Alius fuit Lesbii Agathemero dictus *Νόδοστρω*: alius Milesius et ipse historicus ex Suida notus; quorum non satis cognita est ætas: nec si alterum ex his notat Eusebius, scimus. De reliquis nihil est dubium, quin *ὄντα* fuerint, tametsi Democritus Anaxagoram audiat, eoque annis ferme 40 junior fuit.

Col. 381. *Volsci.* Factum videtur quarto, non primo olympiadi anno; Scaliger post unum adhuc annum, sive ad numer. 1525, referendum contendit. Cætera nota ex Romana historia. Secessio tamen plebis a patribus rectius ad insequentem annum erat differenda: non tamen, ut Scaliger sentit, A. Virginio Trioesto et Veturio Gemino, sed Sp. Cassio Viscellino et Posthumo Cominio Auruncio coss.

Ibid. *Marcus Coriolos capit.* Notat hic Scaliger prochronismum annorum 6. A matre enim,

inquit, Veturia Marcus exoratus est num. 1530, Sp. Nautio Rutilo, Sex. Fusio Medullino coss.

Ibid. *Bellum Marathonense gestum.* Antiquis recentissima sententia est, quam Aulus quocumque Gellius lib. xvii, cap. postremo, refert: *Ducentesimo et sexagesimo anno post Romam conditam, aut non longe amplius, victos esse ab Atheniensibus Persis. . . pugna illo inclyta Marathonis, Miltiade duce.* Hunc locum videtur etiam Sulpitius Severus appositio Macherini et Augurini consulatu, descripsisse, quem immerito Scaliger biennio solido errare dicit; annus enim ab U. C. 264 idem ille est, quo consulatum gesserat T. Geganius Macerinus et P. Minucius Augurinus: cuiusque isto optime concecrit, quem Eusebius notat, septuagesimæ secunde olympiadi primo. Cæterum alia aliorum est ratio de Marathonie hujusce pugne anno, quem Dionysius Halic. lib. v, fuisse ait decimum sextum post mortem Bruti, primi Romanorum consulis: Plutarchus in Aristide proxime insequentem putat. Vide Cappellum.

Col. 383. *Trecenti nobiles cæsi.* Prochronismus hic est annorum, ut minimum, decem, si quod Eutropius tradit lib. i, cap. 15, hæc Fabie gentis clades contigit Cæsone Fabio et T. Virginio coss. quod Aurelius quoque Victor ex parte significat. Verum et Diodorus, et A. Gellius lib. xvii, cap. postremo, anno *fero quarto* post navale prælium ad Salamina, *Menenius Agrippa et Marco* (reser. *Cato*) *Horatio Pulvilio coss.* qui annum quartum denotat olympiadi. 75, interfectos Fabios narrant. Non itaque omittit Scaliger ad tredecim usque annos prochronismum exaggerare. Meminisse debemus note qua ad consulum initium in perisque codicibus, hæc per tempora digerit, non per annos. monetur. Legi autem merentur que de Fabiis eruditè disputat in animadvers. histor. cap. 4 Perizonius.

Ibid. *Quintius Cincinatus.* Accidit anno tertio olympiadi 89 sive ab Urbe condita 295. Quod ex Romane historie scriptoribus constat. Vere adeo notatur Scaligero ingens prochronismus annorum 32.

Ibid. *Hieron tyrannus.* Decepit Scaligerum Pausanias in Eliacis lib. ii, cap. 9, scribens secundo anno olympiadi 72, cum archon Athenis esset Hybrilides Geloneum Syracensis positum. Enimvero per id temporis Gelæ adhuc tyrannum egisse, quin imo tunc rences constitutum, *νεωστὶ παραληρόβρα*, libi eum fuisse, auctor

est Dionysius lib. vii, initio. Serius igitur, et quo nimirum Eusebius notat, anno Syracusas obtinuit. Etiam H. Dodwellus in annalib. pag. 42, falsum fuisse Pausaniam ostendit. Vide quæ inferius ad Hieronem observamus.

Col. 383. *Olim in antiquis*. Olim in antiquis libris anni huic dabatur *viginti quinque*: quin imo Clemens Alexandrin. solidos viginti sex elargitur. Eum Scaliger pro Assnero Estheris viro habet, qua de re mox dicemus.

Col. 384. *Pindarus*. Suidæ, apud quem numerica notata in mendo cubare Scaliger non animadvertit, dicitur Pindarus natus olympiade 63, denatus 86; legendum est enim $\xi\tau\eta\ \pi\epsilon'$, anno videlicet 85, pro eo quod scribitur, *ve'*. De Simonide vide Fabricium.

Ibid. *Romæ Pompilia virgo*. Tacet *Vestalis* Scaliger, qui et totam periocham in aliquot mss. e regione numeri 1315 invenit. Idem notat Orosio *Populiam* virginem dici, Livio *Oppiam*, Dionysio *Ὀππιαν* qui et damnata eam refert M. Fabio Vibulano et L. Valerio Potito coss. anno scilicet secundo olympiadi 74, unde biennii saltem prochronismo peccatum hic fit.

Ibid. *Aristides*. Per ostracismum scilicet, in quo nihil fuisse ignominiosi, Scaliger notat. Vide Plutarchum in ejus ducis vita.

Ibid. *Cherilus*. Primus Palatinus et quartus, *Cyrrillus* et *Prinicus*, secundus *Cherulus*, tertius *Choralus* habent. Intellegitur *Cherilus* *tragicus*, non alter *Samius*, qui Xerxis $\delta\iota\alpha\beta\alpha\sigma\iota\sigma$ versibus descripsit, multo recentior, et Horatio, Josepho, aliisque memoratus. *Phrynichus* nomen corrupte etiam legitur apud Joannem Tzetzem ad Hesiodum, p. 127, ed. Basil. ubi pro $\Phi\rho\upsilon\nu\chi\iota\sigma\tau\iota\sigma$ plane legi debet $\Phi\rho\upsilon\nu\chi\iota\sigma\tau\iota\sigma$. Vide de re, quæ ibi tractatur, Strabonem lib. xiv, p. 635. Discimus ex Cherili versibus, quos laudat Josephus lib. 1 contra Apionem, Judeos sub Xerxe stipendia fecisse.

Ibid. *Diagoras*. Recte notatum Scaligero, Græca $\epsilon\iota\ \pi\epsilon\rho\iota\ \Delta\iota\alpha\gamma\omega\rho\alpha\iota\sigma$, ex notissimo idiotismo vertenda fuisse *Diagoras*, non *sectatores Diagoræ*. Ad hæc immanem prochronismum esse annorum 66: nam anno secundo olympiadi 91, Athenienses talentum ei, qui Diagoram $\alpha\delta\iota\sigma\tau\epsilon\rho\tau\epsilon\sigma$ accusatum interfecissent, constituerunt. Videndum itaque, num de cognomine alio quopiam Diagora Eusebius hic dicat.

Ibid. *Xerxes*. Respuit hanc periocham Scaliger, utpote ab ineptis hominibus inculcatam. Habent vero cum veteres editiones omnes, tum

mss. non pauci: nominatim Parmensis, et primus Palatinus, teste Schurzleischio.

Ibid. *Xerxes Athenas venit*. Palam esse, ait Scaliger, anno primo sequentis olympiadi hoc contigisse, fuisse etiam e re Eusebii, ut in sequentem annum differret, cum Gallie $\xi\epsilon\rho\rho\tau\iota\sigma$ meminerit. Occurrit Lydiatus ad marmor. 1 Arundellian. p. 271 et seq. cujus et operæ pretium est verba apponere: Is, inquit, annus est quartus olympiadi 74, quo item in Eusebiano chronico, Xerxes tum pontem in Hellespontico mari fecit, tum Athenas venit, urbemque incendit sub principe Callia, juxta editionem Pontaci, simul in notis agnoscentis, præcipua manuscripta, transcriptaque una cum vulgatis editionibus in eundem annum quartum olympiadi 74 consentire. Quin etiam in Scaligerana editione, quamquam nulla habetur mentio pontis in Hellesponto facti, nihilominus eodem anno Xerxes, cum Athenas venisset, incendit urbem, sub principe Callia; ipso quoque Scaligero in annotationibus fatente, quantulumlibet improbante, tum prioris sive antiquioris exempli codices eum spatio historico, tum posterioris, sine eo, tum denique editos, hoc gestum comparare cum anno quarto olympiadi 74, hinc autem subjiciente, cum tamen palam sit, anno primo sequentis olympiadi hoc contigisse. At vero quomodo palam? Quandoquidem præter eclipsin solis Herodoteam vindicantem Xerxis transitum Sardibus per Hellespontum Thermopylas eidem veri, Thucydides etiam in proemio historie reditum Xerxis e Græcia, post navalem cladem acceptam ad Salaminam, statuat anno quinquagesimo ante initium belli Peloponnesiaci, suscepti vere desinentis anni primi olympiadi 87, nimirum exactis inter utrumque annis quadraginta novem et dimidio. Concludit enim digeriem rerum ab Atheniensibus interea gestarum his verbis: $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha\ \delta\epsilon\ \xi\eta\rho\mu\epsilon\tau\epsilon\alpha$. $\epsilon\gamma\epsilon\gamma\epsilon\tau\circ\ \epsilon\gamma\ \epsilon\tau\epsilon\iota\ \pi\epsilon\tau\eta\rho\mu\epsilon\tau\alpha\ \mu\epsilon\lambda\iota\sigma\tau\alpha\ \mu\epsilon\tau\alpha\phi\ \tau\eta\varsigma\ \tau\epsilon\ \xi\epsilon\rho\rho\tau\circ\ \alpha\lambda\alpha\gamma\omega\rho\eta\sigma\tau\omega\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \tau\eta\varsigma\ \alpha\rho\chi\eta\varsigma\ \tau\circ\upsilon\delta\epsilon\ \tau\circ\upsilon\ \pi\alpha\delta\iota\mu\omega$. Hæc omnia gesta sunt in annis summum quinquaginta, inter Xerxis retrocessum ac initium hujusce belli.

Idem autem annus princeps Atheniensis sive archon, ab aliis Græcorum historicis nominatur Callias, ab aliis Calliades; sicut insequentis anni, ab aliis Xanthippides, imo vero subinde ab iisdem, ut a Laertio idem, in vita Socratis Calliades, in vita Anaxagoræ Callias; ejus nimirum ratio videtur, quod idem fuerint filii aut nepotes patrum, aut avorum proa-

vorumve celebrum iisdem nominibus. Hæc enim ille. Sed et Schurzleischius in primo et quarto Palatinis mss. *Calliade* legi notat, in tertio perperam *P. Gallia*. In Græco etiam haberi Καλλιῶδης , quod nomen ita efferunt Dionysius quoque, et Herodotus, Diodorus, et Thomas Magister in vita Euripidis. Denique eum apud Athenæum, lib. xii, $\text{Καλλιῶδης}\ \kappa\alpha\mu\iota\sigma\sigma\acute{\omicron}\varsigma$ mentio sit, ac porro videatur legendum Καλλιῶδης , nullam fuisse Fabricio causam, cur ex solo Athenæi loco diversum aliquem a Callia comicum, Calliadem dictum, floruisse statueret.

Col. 385. *Principium*. Neque in Parmensi ms. hæc est periocha, neque in vulgatis libris. Eam Pontacus in curis posterioribus hic jussit describi: Scaliger cum in editione sua prætermisisset, refert tamen in notis ad num. 1347, tertio scilicet abhinc anno; ad hæc multis contendit scribi debuisse *principium* LXXII, etc. Ego de hujus adhuc loci germanitate subdubito.

Col. 383. *Athenienses*. Ex Diodoro, libro, ut videtur, xi, contendit Scaliger, hoc gestum fuisse anno tertio olympiadi 75, *archonte Timothene*. Anonymus vero in proxime sequentem differt, archonte scilicet Adimanto: $\text{Ἀδελμῶντος}\ (\xi\rho\rho\alpha\mu\acute{\omicron}\nu\sigma)\ \text{Ἀθηνῶν}\ \tau\circ\ \text{Π\epsilon\rho\alpha\tau\omega\varsigma}\ \tau\epsilon\tau\eta\kappa\epsilon\sigma\alpha\tau\omega\varsigma$. Potuit, quod Simsonius monet, coepa anno superiore Pirææ communitio, hoc demum absolvi. Vide Thucydidem lib. ii.

Ibid. *Hieron*. Scripsit Lydiatus singularem disquisitionem de tempore dynastie et mortis Gelonis Syracusani, in qua de Eusebiano isto, atque alio post triennium gemino huic loco perquam erudite disserit: atque ex eo cum primis, quod Pontacus notat, vetustissima exemplaris, nominatim vero Fuxense, Gelonis regnum Syracusis in Sicilia statuere demum anno secundo olympiadi 73, nec ante olympiadem 76 mentionem Hieronis habere. Est ea ratione cum marmorei Arundelliani chronici auctore consensu. Conveniet et scholiasta Pindari Pythica oda 7 referentis initium regni Hieronis ad olympiadem 76, pythiade 28, que cum anno tertio ejusdem olympiadi concurrat. Ad hæc Aristotelis pollicitor. lib. v, et Diodori lib. xi, p. 266 et 276, testimonia, quibus annorum summa continetur, per quos regnarunt unus post alium duo illi fratres, explicari commode possunt, attributis ferme septem Geloni, Hieroni autem undecim, et quod excurrit. Nam et Scaliger, qui huic annos decem et septem elar-

gitur, contra Diodorum facit: et frustra Capellus Aristotelis locum sollicitat. Certum hinc porro est, Hieronem huic minime spectare, quo ab Eusebio primum loco memoratur. Haud scio autem, num conjicere liceat, scriptum ab eo hic fuisse *Gelon* pro *Hieron*.

Col. 384. *Bellum in Platæis*. Tradunt commissam utramque pugnam anno secundo olympiadi 75, atque eodem ipso die boodromionis tertio vel quarto, ut Plutarchus notat in Camillo, augusti 28 aut 29, ut innotuit Cornelius Nepos. Proinde Scaliger triennii metachronismum notat ab Eusebio admissum. Ea fuerit auctoritas, quem noster tacet, sententia.

Ibid. *Pindarus*. Non additur *musicus* in Scaligeri editione, et Parmensi ms. Est vero in aliis editis plerisque et Palatino primo, qui ad præcedentem numerum periocham hanc locat.

Ibid. *Themistocles*. Athenis scilicet pulsus. Tempus apprime convenit, siquidem Themistocles ostracissimum annis viginti post Coriolani exsilium Roma contigisse, notat Cicero lib. de amicitia.

Ibid. *Sophocles*. Accidit, quod et Scaliger notat, archonte Praxiorgo, anno secundo olymp. 77. Vide Diodorum lib. xi.

Ibid. *Romæ Sunia*. Tacuit *Vestalis* Scaliger, qui et $\text{Ὀρφέων}\ \text{Dionysio}\ \text{dici}\ \text{hanc}\ \text{virginem}\ \text{docet}$. In primo Palatino ms. *virgo summa*, quod manifestum est mendum.

Ibid. *Hierodotus*. Malim utique cum Scaligero *Atheus* hic legi pro *Athenis*, nam et melioris notæ libri tum editi, tum mss. e quorum numero tres Palatini, sic præferunt: et quamquam Athenis post Meli, patrie suæ exodium, degisse Diagoram aliquando, constat, propius ad verum est, voluisse Eusebium *Athei* cognomen tum, quo ab aliis ἱεροδότος philosophus ille interoscitur, denotare. Reole de Diagora, sive hoc ipso Melio, quo paulo superius observavimus.

Col. 383. *Zeusis præclarus pictor*. Pro verbo *imitatus*, quod libri plerique omnes editi et mss. habent, in Scaligeri editione est *apud adversos civitates*. De lavacro Constantinopolitano reole que superius diximus ad Zeugippum Syconiorum regem num. 838: nam *ad hujus memoriam servandam balneis Byzantium multo post tempore appellatas*, ibi ex aliorum sententia Eusebius notat.

Col. 385. *Themistocles exsul*. Vulgaris opinio hæc est quam et Valerius Max. lib. v. refert,

Themistoclem instituto sacrificio, exceptum patera tauri sanguinem hausisse, et ante ipsam aram conicidisse. Sed ut scias, quam hæc sint incerta, confer Aristophanis scholiastam ad equites v. 88, cumque eo invicem Thucydidem, quem Corn. Nepos sequitur, Diodorum, Plutarchum, Ciceroem in Bruto, atque alios.

Col. 386. *Artabanus*. Uno plus dicit Clemens, sive 41, quo numero videtur inclusisse et septem præcedentia proxime Artabani menses, quos tacet.

Col. 388. *Ea quæ de Mardocheo, etc.* Erit hæc de historia, quoad nostrum propositum spectat, paulo inferius dicendi locus, ubi suam ipse sententiam Eusebius promittit. In Græco quoque inobscuro a Scaligero habemus.

Ibid. *Esdra sacerdos*. Subjungit Waltonus verba, quæ Italico characterè infra post quatuor annos notata sunt: *Afirmaturque divinas Scripturas memoriter condidisse, et ut Samaritanis non miscerentur, litteras Judaicas commutasse*: quæ et Pontacus ab antiquis mss. abesse testatur, tametsi ab Eusebio sententia non putet aliena: siquidem Tertullianus, Irenæus, alique ex veteribus hoc de Esdra tradunt. Malala chronogr. p. 204, eos modo libros fuisse ab Esdra, ἀπὸ ἑποικιστῶν; resitutos scribit, qui tunc non inveniebantur. De mutatis ab eo litteris, vide quæ diximus ad Hieronymi prologum Galeatum. Schurzleischius putat ea verba ex libris Esdræ apocryphis hic fuisse abs Hieronymo addita: quod mihi quidem ab omni veri specie alienum videtur; ut cætera præmittam, ab apocryphis libris laudandis nemo cautius Hieronymo abstinuit.

Ibid. *Socrates*. Nascitur autem superioris proxime olymp. anno quarto, vel tertio ad exitum vergente, quod veteres passim scriptores tradunt, archonte Athenis Apsephione. Sed magno in errore versatur Scaliger, cumque eo Meursius, atque alii, qui hoc anno magistratum gessisse Phædonem putant, Apsephionem autem (quem et corrupte Aphepionem dicunt) ante annos duodecim. Ac porro ille Diodori ab Apollodoro apud Laertium dissensu incertus agitur, inerteque omnia esse de Socratis vita pronuntiat: hic frustra Laertii locum vexat, suoque arbitrio interpolat. Eo, quem diximus natale Socratis, anno quarto olymp. 77 fuisse Apsephionem Athenis ἐποικιστῶν, præter laudatum Laertium lib. ii sect. 44, testatur, et marmor Arundellianum, et certis argumentis R.

Bentleius, et Henric. Dodwellus in annalibus Thucydidæis p. 63 evincunt.

Col. 386. *Lapis de celo ruit*. Plinius lib. ii, c. 53: *Celebrant Græci Anaxagoram Clazomenium olymp. septuagesimæ octavæ secundo anno prædixisse celestium litterarum scientia, quibus debuit saxum casurum esset et sole: idque factum interdiu in Thraciæ parte ad Ægon flumen*. Meminit ejus portenti Plutarchus quoque in Lysandro, et Diogenes Laertius in vita Anaxagoræ, quo loco cum diceretur ἐπὶ ἑγγυρότος Διμῶν lapidem decidisse. Scaliger acute, si quid alias, verbum διμῶν ad Ἰθῶν referri docuit, quod est, lapidem instar duarum molarum: nomen vero archontis excidisse. At vero non recte supplere Ἀναγῶν videtur; ex marmore enim Arundelliano, quod lapidis casum ad primum refert hujusce olymp. annum, propius ad verum colligitur *Theagenidæ* nomen substituendum, qui eo anno magistratum gessit.

Ibid. *Sicilia a populo regitur*. Addunt quidam codices, Scaligero etiam inspecti, annis 28, quæ verba alii melioris notæ cum Græco ignorant, falsaque præterea sunt, cum annos ferme sexaginta democratia illa Siculorum, si Diodoro lib. xi credimus, obtinuerit. Cæterum quod cepta ea sit Thrasymbulo superato, et Loeros relegato: hic autem Hieroni fratri successerit (qui annos regnavit, non ut vulgo putant decem, sed undecim et menses octo, ut Diodorus testatur), metachronismus ille trienni, de quo Eusebius Scaliger accusat, nihil est: recte siquidem rationes iniiit Eusebius a secundo olymp. 76 anno, quo Hieronem scribebat tyrannidem arripuisse, ad hunc tertium olymp. 79, per continuos nempe duodecim Hieronis, atque unum ferme Thrasymbuli, quem undecimo regni sui mense Siculi expulerunt. Vide Aristotelem politico. lib. v, c. 12.

Col. 386. *Cimon*. Quod ait Scaliger, gestum hoc esse anno tertio olymp. 77 peccatumque esse adeo metachronismo duarum olympiadarum: constat id quidem ex veterum, qui superant, hæc de re testimoniis; verum quem hic sequatur Eusebius auctorem ignoramus. Vide Herodotum in fine lib. vi; Thucydidem lib. i; Diodorum xi, etc.

Ibid. *Solis defectio*. Ita ex Laertio Scaliger rationes iniiit, ut Anaxagore obitus ad olympiadem 88 spectet, num. 1589, sitque adeo hic prochronismus immanissimus annorum 34. At vero Laertiani loci ejus, quem et Meursius vexat,

vit, non usque adeo certa fides est, et vere Fabricius pronuntiat, incertum plane esse, an ad eam usque olympiadem Anaxagoras vixerit.

Ibid. *Heraclitus*. Rectius fuisse scriptum ab Eusebio ἡρακλῆος, mortur: florebat enim Heraclitus olymp. 69, ut ab ipso Eusebio superius notatum est. Verum idipsum denuo post quatuor annos tradit; ut nihil dubium sit variorum hic sententias proponi.

Col. 385. *Esdra sacerdos*. Nescit additamentum istud Parmensis, alique mss. atque editi libri. Recole que superius de eo diximus.

Col. 388. *Romæ Cluriorum*. Ludos, qui sæculares dicti sunt, dubio procul notat. Omnium autem, inquit Schurzleischius, scribere Eusebio debuisset σακχαρίων non κλαρίων. Et si enim neque accurate sæculares hi ludi vocentur, tamen eo nomine eos quoque compellavit Valerius Antius apud Censorinum c. 17. Vide Simonium ad ann. mundi 3496 et 3599, Petavium quoque lib. ii de doctrin. temp. cap. 76, ut alios præteream. Censorinus modo laudatus biennio ante institutos ludos hos ponit: quem dicit Scaliger in Eusebio metachronismum.

Col. 387. *Trecentesimo secundo*. Totidem fere verbis Livius lib. iii, c. 33: *Anno trecentesimo altero, quam condita Roma erat, mutatur forma civitatis ab eoss. ad decemviro*. Scaliger adeo perperam apud Eusebium trecentesimo tantum legit, ut prochronismum biennii in eo reprehendat; reliqua, quod idem notat, Hieronymus ex Eutropio descripsit; legitur autem in Parmensi ms. voluit adducere pro auferre. Porro iterum falsus est Scaliger, qui huic perioche subnecti præcedentem illam *Romani per legatos ab Atheniensibus, etc.* contra veterum codicum etiam editorum fidem, serièque ipsam historie. Nempe ipsi quos nominat Cassiodorus, consules tunc exstitisse, Sp. Tarpeius et A. Aternius, sive Aternius, annum U. C. denotant ducentesimum nonagesimum nonum. Vid. Pomponium JC. de origine juris, § 3, etc.

Col. 388. *Crates comicus*. Malo in aliis libris *Telesilla*. Schurzleischius ait *Telesilla*, in cuius honorem ἑπέστηξά, festum diem, Argivi agebant. *Tulla* in primo Palat. dicitur: apud Syncellum male *Telesilla* Scaliger ait, manifestum esse ex Pausania quod longo intervallo hæc epocham Telesillæ ætas antecesserit. At ego id adeo longum esse, non possum, e Pausania quidem, perspicere. Cleomenem enim, Anaxandridæ filium, sub Dario Hystaspida regnasæ,

constat ex Pausania Lacon. c. 4. Porro Telesillam sub Cleomene vixisse, clarum est ex Corinth. c. 20, Xerxis ætatem quoque attigisse Cleomenem ex Herodoti Thalia cognosci potest, ubi ille equalis Mæandrio, a Xerxe occiso, memoratur. Vixit ergo Telesilla circa olymp. 75, et fortasse annis hæc tempora attingere potuit.

Col. 388. *Templum Junonis*. Rem narrat Thucydidæis lib. iv extremo, et Pausanias in Corinthiæ. c. 17, e nostris Clemens in protreptico, Arnobius lib. vi, atque alii. Vide Scaligerum si lubet.

Col. 387. *Abaris*. Nihil est hujus ætate incertius. Recole quæ diximus num. 1568.

Ibid. *Tribuni plebis*. Haud scio equidem, cuius fastos secutus Eusebius sit: suspicor tamen tribunos militum hic significare voluisse, quos ideo plebis tribunos vocet, quod iis creandis habita sit plebis ratio, ac porro decreti, cuius auctor fertur C. Claudius, quoniam adduci non potuerant patres, ut consul alter ex plebe esset, tres tribuni militum ex patriciis, totidemque ex plebe consulari potestate rempublicam regerent. Atque horum tamen nova dignitas ad annum spectat U. C. 309, biennio serius quam Eusebii rationes ferunt, nisi si illud hic etiam repetendum est memorie, hæc per tempora digeri, non per annos. Captora persequi, propositi nostri non est. Vide Sigonium commentario in fastos.

Col. 388. *Athenienses*. Hæc refert Scaliger ad subsequenter annum; tum vero quem sive ipse, sive quibus usus est libri, metachronismum unius anni admittunt, in Eusebio reprehendit.

Col. 389. *Nehemiam, etc.* Addit Scaliger *Persarum*: tum huic perioche illam subnectit, quam habes infra ad num. 1584: *Nehemiam, qui muros Jerusalem construxit, consummasse opus, etc.* usque ad finem *Vespasiani anno capitur*. Porro novo titulo, *hucusque Hebræorum, etc.* quæ tamen omnia ad eundem num. 1584 differt.

Col. 387. *Nehemias Hebræus*. Græcos ipsum videtur Josephum auctorem Machabæorum historie affirmare; quod scio quidem de secundo libro alias probatum expresse Eusebio lib. iii hist. eocl. cap. 10. Sunt et qui ipsi Hieronymo persasum id putent, cui lib. ii dialog. contra Pelagian. pag. 735 dicitur *Josephus Machabæorum scriptor historie*. Sed laudari ab eo librum Josephi et; *Μακαβαιων*, sive de imperio rationis, notatum est nobis eo loci: qui quidem liber

elegantissimus et Macchabæo secundo expressus, incautus lectoribus in causa fuit, ut pro ipso Macchabæo secundo haberetur.

Ibid. *Herodotus*. Legisse Olympiæ, seu potius Athenis in Panathæneorum panegyri, Scaliger notat: proinde non in *conclito*, sive senatu Atheniensium legit: sed, ut in Græcis dicitur, fuit ab eo senatu pater historiæ honoratus. Cætera notiora sunt, quam ut iis enarrandis immoremur. Vide Vossium, Fabricium, atque ipsum si libet Scaligerum. Idem de Melisso, Euripide, Protagora, atque aliis dicendum, quorum vitas et scripta uberrimis commentariis recentiores docti viri illustrarunt.

Col. 388. *Roma rursus consules creati*. Notat, ut sentio, Eusebium id temporis, quo abrogatis tribunis militum, res iterum ad binos consules rediit: qui quidem octogesimæ quartæ olymp. secundus vel tertius annus est, ut bienni ad summum metachronismo laborent auctoris nostri rationes, si cum aliorum, qui supersunt, scriptorum calculis conferantur: non duarum, ut Scaliger pronuntiat, solidarum olympiadum. Vide Sigonium.

Col. 387. *Phidias*. Scaligero, qui duarum olymp. prochronismum in Eusebio committitur, oppone doctissimam Dodwelli dissertationem in annalibus Thucydeidis ad an. 6 belli Peloponnesiaci p. 135 et seqq. quam huc referre notarum angustia non patitur.

Ibid. *Theatulus*. Perperam erat in Pontaci editione *Theatulus*: nec recte Scaliger *Theatulus*. Vide Procli insignem de eo locum ad lib. II Eucelidis, laudatum Fabricio bibl. Græc. tom. II, p. 385.

Col. 391. *Archelaus*. Syncellus solos tribuit *quatuordecim*. Archelai ætas a Perdicæa patris, cui successit in regno, annis pendet. De eo autem incerta nimium sunt, que veteres tradiderunt. Ultima ejus mentio est apud Thucydidem anno belli Peloponnesiaci decimo sexto: cuius viciesimo secundo anno Archelai jam regis Diodorus lib. XIII meminit. Et solos tamen ei annos regni septem attribuit, quos olympiade 95 ineunte fixit: sed est ibi omnino, notatus et ante nos doctis viris, in numericis notis error.

Col. 388. *gens Campanorum*. Accepit Eusebius ab Diodoro, cuius verba Scaliger laudat. Notat vero ille, archonte Athenis Theodoro, anno scilicet tertio olymp. 85, uno minus quam noster, Campanorum gentem et pluribus vicis in unam convenisse urbem Capuam: quod et recte

habet, cum Velleii testimonio, cui tamen urbs illa dicitur ante annos ferme triginta tres a Tyrrenis condita.

Col. 390. *Democritus, etc.* Gorgiam ait Scaliger, eo quod discipulus fuerit Empedoclis, non eodem tempore florere potuisse, atque adeo esse infra hanc seriem ponendum. Constat vero, eum non plus quam annis abhinc octo, ob tantam nominis celebritatem, missum a Leoninis Athenas, quam volebat societatem Atheniensibus persuasisse. Clarebat igitur jam ab aliquot annis, ut jure huc potuerit ab Eusebio referri. Cætera videsis apud Fabricium.

Col. 391. *Socrates* [al. *Isocrates*]. Nescit Parmensis ms. verba qui *scholam congregavit*, que ipsa etiam Scaligeri editio ignorat. Græca, que iis respondent: *Φιλοσοφίας καθαρτάς*, aliud utique sonant: quas nempe profitebantur initiationes lustrationesque. Et monet Schurzfleischius, Epimenidem quoque et Pythagoram et alios nullos *καθαρτάς* philosophos appellatos. Quin neque scholam habuit Socrates, sed cum amicis, et qui ad eum accederent, est philosophatus.

Col. 387. *Nehemias*. Manifestum est, hæc accepisse Eusebium ab Africano, quem Hieronymus commentario in Danielis c. IX laudat, multis iisque luculentissimis adductis ex ejus libro quinto temporum locis. Sed hæc persequi, quæ sexcentis libris disputata sunt in utramque partem, propositum nostrum non patitur. Monemus tamen, iis omnibus, quæ multa huc Scaliger congescit, ad fidem auctori nostro æque atque interpreti derogandam, docte satis reposuisse Pet. Dan. Huetium demonstrat. evang. proposit. IX, cap. 8, n. 7 et seqq. ubi Africani sententiam illustrat, et pro virili tuetur, tametsi alicubi ab eo dissentiat.

Col. 390. *Ex Ætna monte ignis erupit*. Recte quidem Scaliger non aliud putat Ætnæ incendium hoc innui, quam quod secundum Thucydidem memorat, sexto exeunte belli Peloponnesiaci anno. In hunc vero ipsum annum cum pariter Eusebii rationes ab ejus belli initio conveniant, non video cur ejus hypothesis de bienni prochronismo reprehendat Scaliger, cum recte ab eo collocatum belli initium in primo olympiad. 87, Pythodoro archonte, non diffiteatur.

Ibid. *Terra motu scissa*... Parmensis ms. *scisso Atlante*, quod et plerique editi libri preferunt: tum *facta est insula*, etiam pretermisso *civitas*: quæ tamen minime probanda lectio est.

Ad hæc laudatus etiam Scaligero Thucydidem lib. III, Atlantam dixit, non abruptam a continente, sed cum jam antea esset insula, *ἡσος ἐπὶ Λάραος τοῖς Ὀρειντοῖς* vi fluctuum *ἐπὶ ἀποθίνας* et ut Seneca interpretatur, natur. quest. lib. VI, cap. 24, *aut totam, aut certe maximam ex parte superfusam*. Cum Eusebio maxime facit Diodorus lib. XII.

Col. 390. *Plato nascitur*. Natus est quinque fere mensibus ante obitum Periclis, quem ipse Eusebius recte in quarto superioris proxime olympiadis anno collocavit: metachronismum bienni ipse admittit Scaliger, qui natalem Platonis diem ad primum olympiadis 88 refert. In Eusebio autem solidæ est olympiadis metachronismum. Vide Laertium.

Ibid. *Eudæoxus*. Dixisset *ἔγεννηθῆναι*, natus est: claruit enim olympiade 103, ut Apollodorus in chronice, ex eoque Laertius lib. VIII, sect. 90 testantur. Ipse etiam Eusebius eum iterum floruisse dicit longo abhinc intervallo, sive olympiad. 97. Verum est igitur, quod et Scaliger, et nos sæpe monuimus, varias hoc libro auctorum sententias proponi.

Ibid. *Lacedæmonii ver sacrum*. Quid sit *ver sacrum* *covere* aut *destinare*, docet Festus, et Livius cum alibi, tum lib. XXV, et quos laudat Scaliger, Dionysius Halic. lib. I, et Justinus XXV: ita tamen ut, eodem Scaligero teste, nemo veterum melius ex professo explicavit, quid esset *ver sacrum* *covere*, quam Hieronymus hic fecit, quasi aliud agendo: significat enim juventutem a Lacedæmoniiis devotam, ac diis consecratam in novam coloniam Heracleam missam. Sed quod tempus spectat, notatum eidem Scaligero, manifestum hic esse quinquentium metachronismum, siquidem anno tertio olympiadis antecedentis deducta est colonia.

Ibid. *Clades*. Huc jussit in curis posterioribus revocari hanc periocham Pontæus, que perperam in editionibus, atque ipsa Scaligerana habebatur ante sex annos, sive ad Olympiad. 90 secundum. Historia tantæ cladis, que certo certius 19 belli Peloponnesiaci anno contigit, ultimo olympiadis 91, suo scilicet loco demum restitui nunc, ipsa evincit.

Col. 392. *Euripides*. Accedere malim Scaligero, qui Euripidem et Sophoclem anno tertio olympiadis 93 docet e vivis excessisse: præter enim laudatos ab eo auctores, id colligere est ex Aristophane in ranis vers. 69 et 76. Erit adeo apud Eusebium bienni prochronismus.

Ibid. *Artaxerxes*. Proprius ad verum Clemens Alexandr. huic annos tribuit quadraginta duos: sed et eo verius quadraginta sex elongatur canon aëronomicus.

Ibid. *Orestes XIII*, an. 3. Diximus immanem esse veterum in tradenda Macedonum regum serie atque annis, dissensum: nec tamen scire nos, quem Eusebius auctorem sequatur. Alii hunc Orestem, qui puer ab Æropo tutore suo occisus est, in album regum nec referunt. Quin imo Archelao ejus patri (quem notat Diodorus lib. XIV interfectum annis abhinc octo sive primo olympiadis 95, cum solos tamen septem annos, non viginti quatuor, ut Eusebius facit, regnum tenuisset) successisse tradunt ipsum Æropum, et per sex annos regnasse. Sed est omnino in numericis apud Diodorum notis mendam, neque enim sibiinipso constat, cum libro XIII, Archelai jam regis meminerit anno 22 belli Peloponnesiaci, qui tertius est olympiadis 92, ab eoque ad primum 95 non jam septem, sed ferme decem anni numerantur. Ejusmodi absurda in ea regum serie apud alios occurrunt. Vide Spanhemium de præst. et usu numism. I, 374.

Col. 393. *Dynastia Achoris*. Hunc alii *Nophrem* vocant: Diodorus *Νεφέα*; Justinus, ex eoque Orosius, *Hercynionem*; in antiquis libris *Mercynionem* et *Mercionem*, demum et *Inercynionem*: que scribarum menda esse non dubito. — Huc, ipse adnotante Pontæo, retulimus Achorim, qui in antea editis perperam superiori anno ascribatur. Græce *Ἀχόρις Ἀχρόρις*, scriptum invenire est. Legimus vero *dynastiam* XXIX, ex Græco tam Eusebii p. 61, quam Syncelli textu, sed et Latinis aliquot libris, cum mss. tum vulgatis, et Scaligero suffragantibus. Pontæus contrario sensu *dynastia* XXX habet, quam hinc auspiciat, unde XXXI in subsequenti Psammuthæ numerat. Anni tredecim, qui notantur in Græco, videntur pro non expletis habendi.

Col. 391. *Dionysius*. Superiori proxime anno periocham hanc refert Scaliger, qui et notat, eodem anno Dionysium inisse tyrannidem in Sicilia, et Archelaum regnum in Macedonia, quo dudum laudati Euripides et Sophocles obierunt: unde iterum hic bienni prochronismo peccatum sit. Fecisset opero vero pretium, si certis auctorum testimoniis comprobasset: notatum enim paulo ante nobis, ex Macedonum regum historia, et per hæc potissimum tempora, haud

posse bona argumenta exendi ad aliorum rationes convellendas, in his præsertim unius aut duorum annorum intervallis. Præterea alius est quem Eusebius, alius quem Scaliger Archelaum memorant. Denique manifestum est, quod sæpe diximus, varias ab auctore nostro refertur chronologorum hypotheses.

Ibid. *Sub hoc rege, etc.* Haud dico quid vero propius videatur: et mihi quidem, qui malim uno ferme et dimidio seculo vetustiorum putare hanc historiam, sub Cambyse scilicet, quem Esdras cap. iv, vers. 6, Assuerum diserte nominat. Ea est etiam Hebræorum sententia in Seder-Olam, et ut quidem sentio, in Cambysem commodius, quam in alium ex successoribus Persarum regibus quadrant que temporum et personarum circumstantiæ sacra illa historia continentur. Sed non est iste ad disserendum locus. Adeo nec moror pro Xerxe Scaligeri, proque aliis usque ad Ochum diversa inter se placita, que jamdiu disputando contrita sunt ab iis præsertim, qui sacras litteras interpretantur. De Eusebio autem cur dissimulem esse nonnulla in hac ejus opinione, quæ Estheræ libro plane adversantur? Notat ex Gr. sacer textus, Judæos fuisse tum temporis per Medorum Persarumque regiones dispersos, in captivitate scilicet adhuc versatos. Deinde Maritochæus dicitur cap. ii, vers. 6, cum captivus una cum rege Jechonia abductus: qui si adeo sub Artaxerxe Mnemone inter vivos fuit, ducentesimum saltem ætatis annum agebat, quod est sane incredibile. Demum, ut alia prætermittam, regina ipsa, cujus tanta erat forma præstantia, centum annos jam excessisset. Reliqua persequi haud vacat.

Col. 393. *Amyntas iterum.* Sentire videtur Eusebius, hunc Argeum regnum interceptisse Amyntæ, quod hic post duos annos recuperavit; que enim subjungit ibi *post quem rursus Amyntas*, ita accipio, ut eundem Amyntam, quem proxime superius loco xvi memoraverat, denuo notent. Favet conjecturæ quod priori loco sex regni annos, altero duodeviginti ei tribuit, qui 6005 sunt viginti quatuor. Tot nimirum Amyntæ, qui Pausaniæ successit, annos dat Diodorus lib. xiv, nec dissentit Justinus lib. vii, c. 4. Ceterum Argeum istum intermedium nemo, quod sciam, nominat: nec porro velim Scaligero fidem adhiberi ejus regis nummum proferenti inscriptum ΑΡΓΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ex quo probet, perperam ab aliis scribi Ἀργεῶν. Ignotus certe ille est rei nummarie studiosus:

nec si exstitit, idoneum germanitatis suæ fidem jussorem nactus est.

Col. 394. *Tyranni Athenis.* Factum id primo olympiad. 94 anno, contendit Scaliger ex Diodori loco lib. xiv, ubi annum hunc fuisse notat septingentesimum octogesimum ab illi exicidio: proinde biennii metachronismum hic esse. Vide ejus notas si lubet. Confer et Justinum l. v, c. 8.

Col. 392. *Democritus moritur.* Laudatus quidem Diodorus eodem ipso anno Atheniensium ἀναγνώστης, sive primo olympiad. 94 fati concessisse Democritum refert. Cum vero veteres inter se longe lateque de annis, quibus vixit, deque adeo natali et θάνατον cum primis dissideant, non videtur jure Scaliger nunc Eusebium de triennii metachronismo, nunc Laertium de falso accusare: coque minus recte Simsonius hunc juxta præconceptam opinionem ex arbitrio religere. Vide ipsum Laertium.

Ibid. *Alcibiades Pharnabazus interficit.* Atque id gestum in eundem ann. primum olymp. 94 confert Diodorus. Sed ei fidem neque ipse demum Scaliger adjungit, atque ex Plutarcho subolere inter captas Athenas et credem Alcibiadis, ut minimum, intercessisse annum unum. Idem ex rerum quas narrat Cornelius Nepos, serie colligere est.

Ibid. *Cyri Persæ ascensus.* Præstabat regis nomen siluisse, quod nec est in Græco, neque esse debet, ut et Scaligero notatum est. Notior est Κίρος ἀναβάνης, quam ut verbo expendam.

Ibid. *Tyranni Athenis oppressi.* A Thrasibulo scilicet, cujus præclarum hoc facinus ad 94 olymp. tertium annum referi anonymus; ad quartum cum Eusebio Diodorus, siquidem conjungit hoc gestum cum ascensu Cyri. Vide si lubet Scaligerum.

Col. 391. *Athenenses sustinent tyrannidem.* Quod laudamus in Græcis paschale chronicon gestum id refert post septem adhuc annos, sive subsequentis olymp. quarto. Propius ad verum cumque Eusebio ferme Cedrenus memorat circa Socratis mortem. Hinc Scaliger arripit occasionem de litterarum Ionicarum origine proluxius disserendi, quæ ut minime propositum spectent, sintque ab aliis tractata multo feliciter exnummis, ita et lapidis Farnesiani levi fundamento nituntur, sive non ejus, quam putat, ætatis.

Col. 394. *Socrates venerum bibit.* Rectius primo hujus olymp. anno mors Socratis videtur as-

cribenda ex Diodori lib. xiv, Diogeni Laertii in ejus vita, atque aliorum testimoniis. Auctor tamen paschal. chronici, haustum ab eo venerum refert post annos ferme triginta quinque, seu primo olymp. 104, cui Xenophonis quoque, Ctesie mentionem affigit.

Ibid. *Templum Ephesi rursus incensum.* Idipsum Syncellus statim a Socratis morte refert, ut de labe Eusebiano canonis a librariis illata dubitare non liceat. Ceterum pervulgata sententia est, hocce alterum Ephesini templi incendium eo die contigisse, quo natus est Alexander Magnus, anno primo olymp. 106. Eo autem loci ab Eusebio non memoratur, ut videri tertium illud poluisset. Sumpsit hoc itaque ab auctore quopiam, qui seculi atque vulgus sentiebat: neque fabulæ illi, quam proculdum Hegesias Magusius a Plutarcho irrisus, fidem adjunxit.

Col. 394. *Psammuthes an. 1.* Expunximus hinc verba *Egyptiorum xxxi dynastia Sventarum*, que Pontacus ascripserat, in vetustioribus autem editis libris non habentur: neque ea Scaliger hic novit, sed suo demum loco ad Nectanebum, qui et reposita sunt nobis: et xxx, non xxxi dynastia dicitur. Plane enim vero erat contra Eusebii mentem, qui Psammuthim et Nephthitem vicesima nona, que Mendesium est, comprehendit, ut ex ipsiusmet verbis apud Syncellum, p. 61 liquet. Scaliger *Psammithem* hunc vocat.

Ibid. *Nectanebus.* Tam Eusebius a Syncello laudatus, quam Syncellus ipse non nisi annos decem hinc tribuunt: ac porro ille alter ab isto cognomini *Egyptiorum* regi Nectanebo dat solos octo. Consurgunt 6005 anni duodeviginti, que hic summa eorum utriusque ascribitur. Dubitare itaque licet, ne fraudi fuerit nominis similitudo iis, qui Latinum hunc canonem olim reconserunt, maxime cum alii sint ex antiquis, qui Nectanebum secundum prætereant.

Ibid. *Carthaginiensium bellum.* Græcum, quem minime novit textum apud Syncellum, Scaliger ita configit, Καρχηδωνίων μάχη περιόρητος, ut nempe male redditum Latine abs Hieronymo bellum, pro pugna, inferat. Nunc vindicat s. interpretem ab ea criminatione locus, quem laudamus, et quem ab Eusebio acceptum, series ipsa gestorum apud Syncellum evincit. Πόλεμος γοίππε, non μάχη dicitur: quin etiam verosimile est, significare voluisse Eusebium crudele bellum illud, quod narrat Diodorus, lib. xiv, Syracusios inter et Carthaginienses

fuisse; et exarsit quidem primo hujus olymp. anno, sed nondum hocce quarto, cui ascribitur ab Eusebio, restinctum fuerat, duce Carthaginiensium Magone, qui hoc ipso anno ad Abacenum urbem prelio fusus est a Dionysio. Scaliger præcedenti proxime numero ascribit Eusebii ἔργον, quam et de biennii metachronismo accusat, quod intelligi velit longe celeberrimam pugnam navalem, duce Syracusiorum Leptine, et Carthaginiensium Imilcone.

Col. 396. *Camillus.* Hallucinationem hanc, ait Scaliger Eusebii esse, conjucentis annum captas Erbis in annum quo Alpes a Gallis superate sunt. Et est quidem, ut nihil dissimulom, vulgo recepta ex fastis Capitolinis illorum sententia, qui anno hujus olymp. tertio, non primo, Romam a Gallis captam existimant. Non usque adeo tamen eorum certe rationes sunt, ut aliter sententiam dici hallucinationes possint. Facit ferme cum Eusebio Plutarchus in Camillo, qui post annos amplius 360 ab condito captam Urbem notat: nec diffletur tamen certum ejus infortunii annum difficilis esse invenire. Alii in diversa abeunt. Plinius lib. xxxiv, cap. 1, ann. putat 368; Livius, 365; Dionysius lib. 1, post reges exactos, centesimum vicesimum expletum; hoc autem auctore, et Diodoro, Scaliger contra illam vulgatam opinionem fuisse eum primum subsequentis olymp. 98 contendit.

Col. 393. *Tribuni militares.* Ego ita accipio, ut significet, denuo tribunos militum consulari potestate inductos, quo magistratu superiori proxime annus caruit: ac siquidem M. Furius Camillus dictator, L. Valerius Potitus mag. equitum fuit, Pridem vero, nec ab annis sane paucis, Romanam remp. tribuni militares obtinebant, ac porro diu obtinuerunt secuti temporibus, eo excepto anno, quem Eusebius notat, tertio olymp. 97, sive, juxta aliorum rationes, quarto. Ceterum ut hæc cum Livio lib. vi conferas, auctor sum.

Col. 394. *Evagoras.* Perquam docte notatum Scaligero, ἔργον, quod in Græco est, verbum fraudi s. interpreti, qui reddidit *in favorem versus*, cum ibi sit pro ἔργον, id est, *accessit*, vel *cessit*. Nota ex Diodoro lib. xv historia Evagora, qui cum ab Artaxerxis duce Teribazo bello inter necino premeretur, optionem accepit, et omnibus per Cyprum urbilus cederet, et uxori Salaminis dominio contentus annum Artaxerxi tributum dederet. Illud vero quod ait Scaliger, admissum ab Eusebio prochronismum biennii (hoc enim contigisse anno hujus olymp.